

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PC-1069

[Total No. of Pages : 4

[6315]-401

T.Y. B.Com.

361 : BUSINESS REGULATORY FRAMEWORK - II
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) Q. No. 1 and Q. No. 6 are compulsory.
- 2) Solve any 3 (Three) questions from the remaining questions No. 2, 3, 4 and 5.
- 3) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Fill in the blanks (Any Five):

[5]

- i) The Negotiable Instruments Act was passed in _____.
(1881, 1872, 1930)
- ii) The transaction of buying and selling with the help of electronic media are called _____.
(E-Commerce, E-Communication, E-Management)
- iii) Every year since 1982, _____ has been celebrated as consumer day.
(15 March, 16 March, 18 March)
- iv) _____ is the right granted to the creator of a work of literature under 'Intellectual Property Rights'.
(Trademark, Patent, Copyright)
- v) The Act of _____ was enacted to protect India geographical producers in India.
(2000, 1999, 1998)
- vi) _____ is the theft of personal or confidential information from any person, organization or any system of organization.
(Cybercrime, Virus, E-mail Spoofing)

P.T.O.

B) Match the following :

[5]

A Group

B Group

i) Promissory Note	a) TATA
ii) Bill of Exchange	b) 24×7
iii) E-transaction	c) Drawer
iv) Consumer Forum	d) Maker
v) Trademark	e) District

Q2) What is bill of exchange? State the characteristics of bill of exchange. [15]

Q3) Explain personal data protection, Crime and Punishment with importance of e-commerce. [15]

Q4) Explain consumer protection councils in detail. [15]

Q5) Explain the goals, tools and programs of the world Intellectual Organization.[15]

Q6) Write short notes (Any three) : [15]

- a) Features of negotiable instrument
- b) Legal issues arising in e-contracts
- c) Unfair Trade Practices
- d) Procedure for obtaining a patent
- e) Nature of E-Commerce

PC-1069

[6315]-401

T.Y. B.Com.

361 : व्यापारी कायदे नियमनात्मक रचना - II
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) प्रश्न क्र. 1 आणि प्रश्न क्र. 6 सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) प्रश्न क्र. 2, 3, 4 आणि 5 मधील कोणतेही तीन प्रश्न सोडवावेत.
3) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच) [5]**
- i) चलनक्षम दस्तऐवज कायदा साली मंजूर करण्यात आला.
(1881, 1872, 1930)
- ii) इलेक्ट्रॉनिक माध्यमांच्या साहाय्याने होणाऱ्या खरेदी-विक्रीच्या व्यवहारांना
असे म्हटले जाते.
(ई-कॉमर्स, ई-संज्ञापन, ई-व्यवस्थापन)
- iii) सन 1982 पासून दरवर्षी हा दिवस 'जागतिक ग्राहक दिन' म्हणून साजरा
केला जातो.
(15 मार्च, 16 मार्च, 18 मार्च)
- iv) एखाद्या साहित्यकृतीच्या निर्मात्याला बौद्धिक संपदा अधिकारांतर्गत दिला गेलेला
अधिकार म्हणजे होय.
(व्यापारीचिन्ह, पेटंट, कॉपीराईट)
- v) भारतात, भारतीय भौगोलिक उत्पादकांना संरक्षण देण्यासाठी कायदा
अस्तित्वात आला.
(2000, 1999, 1998)
- vi) म्हणजे कोणत्याही व्यक्ती, संस्था किंवा संस्थेच्या कोणत्याही प्रणालीतून
वैयक्तिक किंवा गोपनीय माहितीची चोरी होय.
(सायबर क्राइम, व्हायरस, ई-मेल स्पुफिंग)

ब) योग्य जोड्या जुळवा.

[5]

‘अ’ गट

‘ब’ गट

i) वचनचिठ्ठी

अ) टाटा

ii) हुंडी

ब) 24×7

iii) इ-व्यवहार

क) आदेशक

iv) ग्राहक मंच

ड) वचनदाता

v) ट्रेडमार्क / व्यापारी चिन्हे

ई) जिल्हा

प्रश्न 2) हुंडी म्हणजे काय? हुंडीची वैशिष्ट्ये सांगा.

[15]

प्रश्न 3) ई-कॉमर्सचे महत्त्व सांगून वैयक्तिक माहिती संरक्षण, गुन्हा व शिक्षा स्पष्ट करा.

[15]

प्रश्न 4) ग्राहक संरक्षण परिषदांचे सविस्तर वर्णन करा.

[15]

प्रश्न 5) जागतिक बौद्धिक संघटनेची उद्दिष्टे, साधने आणि कार्यक्रम स्पष्ट करा.

[15]

प्रश्न 6) टिपा द्या. (कोणत्याही तीन)

[15]

अ) चलनक्षमपत्रकाची वैशिष्ट्ये

ब) ई-करारात उद्धवणाऱ्या कायदेशीर बाबी

क) अनुचित व्यापारी प्रथा

ड) पेटंट मिळवण्याची पद्धत

ई) ई-कॉमर्सचे स्वरूप

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC-4808

[Total No. of Pages : 5

[6315]-402

T.Y. B.Com.

362 : ADVANCED ACCOUNTING - II

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) Question No. 1 is compulsory.
- 2) Attempt any 2 Questions from the Question No. 2, 3 & 4.
- 3) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Fill in the Blanks (any Five) :

[5]

- i) Stock Turnover Ratio is a _____.
 - a) Liquidity Ratio
 - b) Turnover Ratio
 - c) Short Term Solvency Ratio
 - d) Profitability Ratio
- ii) When a branch is located in a foreign country, it is called _____.
 - a) Domestic Branch
 - b) Foreign Branch
 - c) Home Branch
 - d) Inland Branch
- iii) Cooperative Societies in Maharashtra are required to transfer _____ of the profit to Reserve fund.
 - a) 20%
 - b) 25%
 - c) 30%
 - d) 35%
- iv) Current Assets + Current Liabilities = _____.
 - a) Current Ratio
 - b) Liquid Ratio
 - c) Debt Equity Ratio
 - d) Quick Ratio
- v) The members of cooperative society have _____.
 - a) Unlimited Liability
 - b) Joint Liability
 - c) Limited Liability
 - d) Joint and Several Liabilities

P.T.O.

- vi) Under Stock and Debtors System, general income is credited to _____.
- Branch Profit and Loss Account
 - Branch Stock Account
 - Branch Petty Cash
 - Branch Expenses
- vii) Full form of AI is _____.
- Artificially Intelligent
 - Artificial Intelligence
 - Artificially Intelligence
 - Advance Intelligence
- B) True or False (any five) : [5]
- The difference between invoice price and cost price of goods is called as 'Loading'.
 - In a Co-operative Society's Balance Sheet, government securities are shown under the head Miscellaneous Expenditure.
 - In Branch accounts, Stock and Debtors system is known as Analytical Method.
 - Invoice price is also known as loaded price.
 - Loose Tools is an example of fixed assets.
 - Working Capital is the difference between current assets and current liabilities.
 - Ratio analysis ensures effective cost control.
- C) Match the Following : [5]
Group 'A'	Group 'B'
i) Balance Sheet	a) Service Motive
ii) Ideal Liquid Ratio	b) Inland Branches
iii) Home Branches	c) 1:1
iv) Forensic Accounting	d) Liquidity and Solvency Position
v) Cooperative Society	e) Investigation of Fraud
- D) Short Notes (Any Three) : [15]
- Objectives and Need of Forensic Accounting
 - Accounting for Derivative Contracts
 - Features of Co-operative Societies
 - Classification of Branches
 - Advantages of Ratio Analysis

Q2) Following is the trial balance of Swastik consumer's co-operative society Ltd. for the year ended 31 March, 2024. Prepare Trading and Profit and Loss Account for the year ended 31st March, 2024 and Balance sheet as on that date. **[20]**

Particulars	Debit (Rs.)	Credit (Rs.)
Opening stock of Goods	24,000	-
Purchases	6,54,000	-
Carriage inward	8,000	-
Sales	-	6.88,000
Sale of Empty bags	-	28,000
Return outward	-	10,000
Salaries	24,000	-
Interest on Govt. Loan	1,440	-
General expenses	300	-
Printing and Stationery	2,840	-
Cash in hand	9,680	-
Cash at Bank	12,000	-
National Saving Certificate	1,000	-
Electricity	640	-
Advances	1,700	-
Debtors	11,200	-
Dead stock	1,600	-
Reserve fund	-	20,000
Government Loans	-	12,000
Educational fund	-	2,000
Building	1,20,000	-
Share capital (5,000 shares @ Rs. 20 each/-)	-	1,00,000
Creditors	-	12,400
Total	8,72,400	8,72,400

Adjustments :

- a) Closing stock was valued at Rs. 36,000.
- b) Audit fees payable Rs. 1,000.
- c) Charge depreciation @ 10% on dead stock and 5% on building.
- d) Make provision for bad debts Rs. 400.
- e) Authorized capital is 10,000 shares of Rs. 20 each.

Q3) Following are the summarized Profit and Loss Account and Balance Sheet of Pratiksha Ltd. Pune for the year ending 31st March, 2024 **[20]**

Profit and Loss Account for the year ending 31st March, 2024

Particular	Rs.	Particular	Rs.
To Opening Stock	99,500	By Sales	9,50,000
To Purchases	5,45,000	Credit 4,75,000	
To Carriage	15,500	Cash 4,75,000	
To Gross Profit	4,40,000	By Closing Stock	1,50,000
Total	11,00,000	Total	11,00,000
To Operating Expenses	2,00,000	By Gross Profit b/d	4,40,000
To Non-Operating Expenses	40,000	By Non-Operating Income	60,000
To Net Profit	2,60,000		
Total	5,00,000	Total	5,00,000

Balance Sheet as on 31st March, 2024

Liabilities	Rs.	Assets	Rs.
Share Capital		Plant and Machinery	1,30,000
20,000 shares of Rs.10 each	2,00,000	Land and Building.	1,50,000
Profit and Loss	60,000	Stock in Trade	1,50,000
Reserve	2,00,000	Debtors	45,000
Bills Payable	40,000	Bills Receivable	5,000
Other Current Liabilities	90,000	Cash at Bank	60,000
		Motor Car	50,000
Total	5,90,000	Total	5,90,000

You are calculate the following ratios:

- a) Gross.Profit Ratio
- b) Net Profit Ratio
- c) Operating Ratio
- d) Current Ratio
- e) Liquid Ratio
- f) Stock Turnover Ratio

- Q4)** Kunjir Ltd., Pune has a branch at Mumbai, the goods are invoiced at cost + 50%. Branch remits all cash received to the head office and all expenses are met by Head Office. The following particulars are available for the year ended 31 March 2024. **[20]**

Particular	Amount
Stock on 1-4-2023	37,200
Debtors on 1- 4-2023	27,200
Petty Cash on 1-4-2023	2,000
Goods invoiced to Branch (Invoice Price)	2,12,400
<u>Sales at Branch</u>	
Cash Sales	1,00,040
Credit Sales	1,24,000
Goods returned by debtors	4,800
Cash collected from debtors	1,21,600
Goods returned by branch to Head Office (Invoice Price)	6,000
Discount allowed to customers	800
<u>Expenses at Branch</u>	
1. Salary	12,000
2. Rent	8,000
3. Office Expenses	1,600
4. Sundry Expenses	2,000
5. Petty Cash Expenses	2,200
Cash Received for Petty Cash Expenses	1,000

You are required to Prepare the following the branch accounts for the year ended 31st March 2024.

- a) Branch Stock A/c
- b) Branch Debtors A/c
- c) Branch Petty Cash Expenses A/c
- d) Branch Adjustment A/c
- e) Branch Expenses A/c
- f) Branch Profit and Loss A/c

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PC1070

[Total No. of Pages : 4

[6315]-403

T.Y.B.Com.

BUSINESS ECONOMICS

**363 : Indian and Global Economic Development - II
(2019 CBCS Pattern) (Semester - VI)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) Questions 1 and questions 6 are compulsory.*
- 2) Solve any three questions from the remaining questions no. 2, 3, 4 and 5.*
- 3) Figures to the right side indicate full marks.*

Q1) A) Multiple Choice Questions (any five). [5]

- i) _____ organisation publishes the human development index report.
 - a) World Bank
 - b) World Economic Forum
 - c) IMF
 - d) UNDP
- ii) F.D.I. stands for _____.
 - a) Foreign development index
 - b) Foreign direct index
 - c) Foreign direct investment
 - d) Future domestic investment
- iii) IMF was established in _____.
 - a) 1944
 - b) 1945
 - c) 1996
 - d) 1995
- iv) Currently _____ countries are members of SAARC organisation
 - a) 11
 - b) 9
 - c) 8
 - d) 10
- v) International trade means _____.
 - a) Trade between countries
 - b) Trade between regions
 - c) Trade between provinces
 - d) Trade between two states
- vi) Special Drawing Rights (SDR) is related to _____.
 - a) World Bank
 - b) International Monetary fund
 - c) Reserve Bank of India
 - d) United Nations organisation

P.T.O.

B) Match the following. [5]

Group - A

- i) HPI
- ii) Balance of Trade
- iii) FPI
- iv) World Bank
- v) HDI

Group - B

- a) Foreign portfolio investment
- b) Human poverty index
- c) Current Account
- d) Mahbub-ul-Haq
- e) IBRD

Q2) Describe the role of human resources in economic development. [15]

Q3) Explain role of foreign capital in economic development. [15]

Q4) Explain the causes of unfavourable balance of payments. [15]

Q5) Describe objectives and functions of World Bank. [15]

Q6) Write short notes (any three) [15]

- a) Gender inequality index
- b) Global Hunger index
- c) Foreign direct investment
- d) India's foreign trade policy
- e) BRICS

Total No. of Questions : 6]

PC1070

[6315]-403

T.Y.B.Com.

BUSINESS ECONOMICS

363 : Indian and Global Economic Development - II

(2019 CBCS Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास/

/एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) प्रश्न क्र. 1 आणि 6 अनिवार्य आहेत.
 - 2) प्रश्न क्र. 2, 3, 4 आणि 5 पैकी कोणतेही 3 प्रश्न सोडवा.
 - 3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.
 - 4) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) बहुपर्यायी प्रश्न (कोणत्याही पाच)

[5]

- i) ही संस्था मानव विकास निर्देशांक अहवाल प्रकाशित करते.
अ) जागतिक बँक ब) जागतिक आर्थिक मंच
क) आय.एम.एफ. ड) यू.एन.डी.पी.
- ii) एफ.डी.आय.चा अर्थ आहे.
अ) विदेशी विकास निर्देशांक ब) विदेशी थेट निर्देशांक
क) विदेशी थेट गुंतवणूक ड) भविष्यकालीन देशांतर्गत गुंतवणूक
- iii) आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीची स्थापना या वर्षी झाली.
अ) 1944 ब) 1945
क) 1996 ड) 1995
- iv) सध्या सार्क संघटनेत राष्ट्र सदस्य आहेत.
अ) 11 ब) 9
क) 8 ड) 10
- v) आंतरराष्ट्रीय व्यापार म्हणजे होय.
अ) देशांमधील व्यापार ब) प्रदेशांमधील व्यापार
क) प्रांतांमधील व्यापार ड) दोन राज्यांमधील व्यापार
- vi) विशेष आहरण अधिकार (SDR) हे या संस्थेशी संबंधित आहे.
अ) जागतिक बँक ब) आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधी
क) भारतीय रिझर्व्ह बँक ड) संयुक्त राष्ट्र संघ

ब) खालील जोड्या जुळवा.

[5]

‘अ’ गट

‘ब’ गट

i) एच.पी.आय.

अ) विदेशी पोर्टफोलिओ गुंतवणूक

ii) व्यापार तोल

ब) मानवी दारिद्र्य निर्देशांक

iii) एफ.पी.आय.

क) चालू खाते

iv) जागतिक बँक

ड) महबूब-उल-हक

v) एच.डी.आय.

इ) आय.बी.आर.डी.

प्र.2) आर्थिक विकासातील मानवी संसाधनाची भूमिका वर्णन करा.

[15]

प्र.3) आर्थिक विकासातील विदेशी भांडवलाची भूमिका स्पष्ट करा.

[15]

प्र.4) व्यवहारतोल असंतुलनाची कारणे स्पष्ट करा.

[15]

प्र.5) जागतिक बँकेची उद्दिष्टे आणि कार्ये वर्णन करा.

[15]

प्र.6) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

अ) लैंगिक असमानता निर्देशांक

ब) जागतिक भूक निर्देशांक

क) विदेशी थेट गुंतवणूक

ड) भारताचे विदेशी व्यापार धोरण

इ) ब्रिक्स (BRICS)

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PC1071

[Total No. of Pages : 4

[6315]-404

T.Y.B.Com.

BUSINESS ECONOMICS

363 : International Economics - II

(2019 Pattern) (Semester - VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) Question No. 1 and question No. 6 are compulsory.*
- 2) Solve any three questions from the question No. 2 to 5.*
- 3) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Multiple Choice Questions (any five).

[5]

- i) _____ is component of visible exports.
 - a) Machinaries
 - b) Software services
 - c) Equipments
 - d) Medicines
- ii) Current account of Balance of payment records _____
 - a) Inflow of Investment
 - b) Out flow of investment
 - c) Exports and imports of capital goods
 - d) Exports and imports of consumer goods
- iii) Purchasing power theory was proposed by _____ economist
 - a) Adam Smith
 - b) Gustav Cassel
 - c) Marshal
 - d) Ricardo
- iv) Full form of IMF is _____
 - a) Indian Medical Foundation
 - b) Indian Monetary Fund
 - c) International Monetary Fund
 - d) International Medical Federation
- v) The world bank establish in _____
 - a) 1975
 - b) 1945
 - c) 1955
 - d) 1965
- vi) The head quarter of MNC's is located _____ country
 - a) Nebour country
 - b) All country
 - c) In the working Country
 - d) Own country

P.T.O.

B) Match the pairs. [5]

Group - A	Group - B
i) Foreign exchange market	a) 2014
ii) Euro Dollar Market	b) Exchange of currency
iii) Purchasing power theory	c) International market
iv) SAARC	d) Gustav Cassel
v) BRICS	e) 1985

Q2) What is Balance of payment? Explain balance of payment on current and capital account. [15]

Q3) What is foreign exchange market? Explain the structure of foreign exchange market. [15]

Q4) What is fixed exchange rate? Explain merits and demerits of fixed exchange rate. [15]

Q5) What is multinational corporations? Explain the role of multinational corporations. [15]

Q6) Write short notes (any - 3) [15]

- a) Balance of trade
- b) Euro Dollar Market
- c) Foreign direct Investment
- d) World Bank
- e) IMF (International Monetary fund)

PC1071

T.Y.B.Com.

363 : International Economics - II **(2019 Pattern) (Semester - VI)**

(मराठी रूपांतर)

/एकूण गुण : 70

- 1) प्रश्न क्र. 1 आणि प्रश्न क्र. 6 सोडविणे अनिवार्य आहेत.
- 2) प्रश्न क्र. 2 ते प्रश्न क्र. 5 पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.
- 3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- 4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

[5]

- i) हा निर्यातीचा अदृश्य भाग आहे.
अ) मशिनरी ब) सॉफ्टवेअर सेवा
क) सामग्री ड) औषधे
- ii) हा व्यवहार व्यवहारतोलाच्या चालु खात्यामध्ये नोंदविला जातो.
अ) गुंतवणूकीचा ओघ ब) गुंतवणूकीचा बहिर्गत प्रवाह
क) भांडवली वस्तुंची आयात निर्यात ड) उपभोग्य वस्तुंची आयात निर्यात
- iii) खरेदी शक्ती सिद्धांताची मांडणी अर्थतज्ञांनी केली.
अ) अँडम स्मिथ ब) गुस्ताव्ह कैसल
क) मार्शल ड) रिकार्डो
- iv) IMF चे पूर्ण रूप आहे.
अ) Indian Medical Foundation
ब) Indian Monetary Fund
क) International Monetary Fund
ड) International Medical Federation
- v) जागतिक बँकेची स्थापना मध्ये झाली.
अ) 1975 ब) 1945
क) 1955 ड) 1965
- vi) बहुराष्ट्रीय कंपन्यांचे मुख्यालय देशात असते.
अ) शेजारच्या देशात ब) सर्व देशात
क) व्यवसाय कार्यरत देशात ड) स्वतःच्या देशात

ब) जोड़या लावा.

[5]

गट-अ

गट-ब

- i) विदेशी विनिमय बाजार
- ii) युरो डॉलर मार्केट
- iii) क्रय शक्ती सिद्धांत
- iv) सार्क
- v) ब्रिक्स

- अ) 2014
- ब) चलनाची आदलाबदल
- क) आंतरराष्ट्रीय बाजार
- ड) गुस्ताव्ह कॅसल
- इ) 1985

प्र.2) व्यवहारतोल म्हणजे काय? चालु आणि भांडवली खात्यावर व्यवहारतोल स्पष्ट करा.

[15]

प्र.3) विदेशी विनिमय बाजार म्हणजे काय? विदेशी विनिमय बाजाराची रचना स्पष्ट करा.

[15]

प्र.4) स्थिर विनिमय दर म्हणजे काय? स्थिर विनिमय दराचे गुण दोष स्पष्ट करा.

[15]

प्र.5) बहुराष्ट्रीय कंपन्या म्हणजे काय? बहुराष्ट्रीय कंपन्यांची भूमिका स्पष्ट करा.

[15]

प्र.6) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

- अ) व्यापार तोल
- ब) युरो डॉलर मार्केट
- क) थेट विदेशी गुंतवणुक
- ड) जागतिक बँक
- इ) IMF (आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधी)

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 6

PC3692

[6315]-405

T.Y.B.Com.

364 : AUDITING AND TAXATION - II
(2019 Pattern) (Semester - VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) a) Define the following Terms (Any Five) [10]

- i) Annual Information Return (AIR)
- ii) Advance Tax
- iii) Types of House Property
- iv) Tax deducted at source (TDS)
- v) Perquisites
- vi) Previous Year

b) Write Short Notes on (Any 2) [10]

- i) Short Term Capital Gains
- ii) Agricultural Income
- iii) Provident Fund
- iv) PAN
- v) Deduction U/S 80C

P.T.O.

Q2) Solve Problem (Any Two)

[14]

- a) Mr. Anil is an Accountant in ABC Ltd. Pune. He furnishes the following details of his salary for the financial year ending on 31/3/2024. **[7]**

- i) Basic Salary Rs. 40,000 pm
- ii) D.A. 50% of basic salary, (Admissible for retirement benefits.)
- iii) Entertainment allowance Rs. 1,500 p.m.
- iv) Tiffin Allowance Rs. 500 p.m.
- v) Employers & his own contribution to the S.P.F. is 10% of basic salary.
- vi) He is provided with a 1800 cc car by the company. All the expenses including driver's salary are met by the factory. The car is used for official as well as private purpose.
- vii) He is also provided with furnished accommodation by the employer. (Cost of Furniture Rs. 50,000) The rent paid by the company for his accommodation Rs. 1,20,000.
- viii) He paid professional tax at Rs. 2,500/-

Compute the taxable income from salary for the Assessment Year 2024-25.

- b) From the following information compute the Income from House Property of Mr. Ravindra for A.Y. 2024-25 from old Tax Regime **[7]**

Particulars	Amount
Municipal Value	3,60,000
Fair Rent	3,70,000
Annual Rent	4,80,000
Municipal Taxes Paid	36,000
Amount spent on repairs	36,000
Interest on capital borrowed	1,80,000

- c) Following is the Profit & Loss A/c for. the Business of Mr. Arun Mumbai for the financial year ending on 31.3.2024. [7]

Profit & Loss A/c			
Particulars	₹	Particulars	₹
To Salary	1,20,000	By Grossprofit	2,75,000
To Fire Insurance	8,000	By Gift from Father	4,000
To Advertisement	10,500	By SundryReceipts	21,000
To Office Exp.	15,000		
To Depreciation	40,000		
To Arun Personal Exp.	5,000		
To Tax paid	7,000		
To Netprofit	1,05,000		
Total	3,00,000	Total	3,00,000

Other information :

- Advertisement include Rs . 500 as expenses for selling house hold furniture.
 - Salary include Rs. 16,000 paid for domestic purpose.
- You are required to compute Taxable Income form Business for A.Y 2024-25 under old Regime.

- Q3)** Mr. Mahesh has given the following information of his incomes and savings for financial year ending on 31/03/2024. [16]

Particulars	Amount
Gross salary	1,30,000
Income from House property	32,000
Income from Business	1,30,000
Interest on bank Deposits	30,000
Donations paid to Government for promotion of family planning	20,000
He Deposited RPF	34,000
He paid LIC Premium	50,000
He paid Medical Insurance Premium	20,000
Profession Tax paid	2,500

Compute his Taxable Income and Tax Liability in old and New Regime for A.Y 2024-25

Total No. of Questions : 3]

PC3692

[6315]-405

T.Y.B.Com.

364 : AUDITING AND TAXATION - II

(2019 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास/

/एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) खालील अटी परिभाषित करा. (कोणत्याही पाच) [10]

- i) वार्षिक परतावा माहिती
- ii) आगाऊ कर
- iii) घर मालमत्तेचे प्रकार
- iv) स्त्रोत्रावर कर कपात
- v) सेवा सवलती
- vi) मागिल वर्षे

ब) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [10]

- i) अल्प कालीन भांडवली नफा
- ii) कृषी उत्पन्न
- iii) भविष्य निर्वाह निधी
- iv) पॅन
- v) वजावट U/S 80C

प्र.2) कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. [14]

अ) श्री अनिल अ.ब.क.लि.पुणे या कंपनीत लेखापाल आहेत 31/03/2024 रोजी संपणाऱ्या आर्थिक वर्षातील त्यांच्या पगारा पासून मिळणाऱ्या उत्पन्नाचा तपशीलखालील प्रमाणे. [7]

- i) मूळ पगार रू. 40,000 प्रती महिना
- ii) महागाई भत्ता मूळ पगाराच्या 50% (निवृत्ती लाभांसाठी स्वीकार्य)
- iii) करमणूक भत्ता रू. 1,500 प्रती महिना
- iv) जेवण भत्ता रू. 500 प्रती महिना
- v) वैधानिक भविष्य निर्वाह निधी [S.P.F.] मध्ये कंपनी आणि त्याचे स्वतःचे योगदान. मूळ वेतनाच्या 10% आहे.

- vi) अनिल यांना कंपनीने 1800cc कार दिली आहे. चालकाच्या पगारासह सर्व खर्च कंपनीकडून केला जातो. कारचा वापर कंपनी तसेच खाजगी कारणासाठी केला जातो.
- vii) अनिल यांना कंपनीने सुसज्ज निवास व्यवस्था फर्निचर सह दिली आहे. (फर्निचरची किंमत रू. 50,000) कंपनीने अनिल यांच्या निवासासाठी आर्थिक वर्षात रू. 1,20,000 दिलेले भाडे भरले आहे.
- viii) अनिल यांनी आर्थिक वर्षात व्यावसायिक कर रू. 2,500 भरला.
- वरील माहितीच्या आधारे कर निर्धारण वर्ष 2024-25 साठी पगारातून मिळणारे उत्पन्न जुन्या कर प्रणाली नुसार शोधा.
- ब) खालील माहितीवरून श्री. रवींद्र यांच्या घरापासून मिळणारे उत्पन्न कर निर्धारण वर्ष 2024-25 साठी जुन्याकार प्रणाली प्रमाणे शोधा. [7]

तपशील	रूपये
नगरपालिका मूल्य	3,60,000
वाजवी भाडे	3,70,000
वार्षिक भाडे	4,80,000
नगरपालिका कर	36,000
दुरुस्तीसाठी खर्च	36,000
घेतलेल्या कर्जावरील व्याज :	1,80,000

- क) श्री. अरूण, मुंबई यांनी आर्थिक वर्ष 31/03/2024 साठीचे यांच्या व्यवसायाचे नफा तोटा पत्रक सादर केले आहे. [7]

तपशील	रू.	तपशील	रू.
पगार	1,20,000	एकूण ढोबळ नफा	2,75,000
अग्नी विमा हप्त्या	8,000	वडीलाकडून भेटवस्तू	4,000
जाहिरात	10,500	किरकोळ जमा	21,000
कार्यालय खर्च	15,000		
घसारा	40,000		
अरूण वैयक्तिक खर्च	5,000		
प्राप्तीकर	7,000		
निव्वळ नफा	1,05,000		
एकूण	3,00,000	एकूण	3,00,000

इतर माहिती :

- i) जाहिरातीमध्ये घरगुती फर्निचर विक्रीसाठी खर्च म्हणून रू. 500 समाविष्ट आहेत.
- ii) पगारात घरगुती कारणासाठी दिलेले रू. 16,000 समावेश आहे.

वरील दिलेल्या माहितीच्या आधारे कर निर्धारण वर्ष 2024-25 साठी जुन्या कर प्रणाली अंतर्गत व्यवसायापासून मिळणारे करपात्र उत्पन्न शोधा.

प्र.3) श्री. महेश यांनी 31/03/2024 रोजी संपलेल्या आर्थिक वर्षासाठी त्यांच्या उत्पन्नाची आणि बचतीची खालील माहिती दिली आहे. [16]

तपशील	रूपये
एकूण ढोबळ पगार	1,30,000
घरापासून उत्पन्न	32,000
व्यवसायापासून उत्पन्न	1,30,000
बँक ठेव व्याज	30,000
कुटुंब नियोजनासाठी सरकारला फंड देणगी	20,000
मान्यताप्राप्त भविष्य निर्वाह निधी (RPF) जमा	34,000
आयुर्विमा हप्ता	50,000
वैद्यकीय विमा हप्ता	20,000
व्यावसायिक कर श्री शीतल यांनी भरला	2,500

वरील दिलेल्या माहिती वरून श्री. शीतल यांचे करपात्र उत्पन्न व जुन्या आणि नव्या कर प्रणालीचा वापर करून कर देय्यता शोधावी.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC1072

[Total No. of Pages : 4

[6315]-406

T.Y.B.Com.

365 (a) : BUSINESS ADMINISTRATION - II

Marketing

(2019 Pattern) (Semester - VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right side indicate full marks.*

Q1) A) Multiple choice questions. (Any five) [5]

- i) Marketing is important to the _____.
 - a) economy
 - b) companies
 - c) consumers
 - d) all of these
- ii) Marketing is a process of converting the potential customers into _____.
 - a) Actual Customers
 - b) Prospective customers
 - c) Marketers
 - d) None of these
- iii) The Toyota Corporation which produces several different brands of cars is an example of _____.
 - a) Mass Marketing
 - b) Segmented Marketing
 - c) Niche Marketing
 - d) Micro Marketing
- iv) _____ is defined as communication with large number of customers at the same time.
 - a) Personal Selling
 - b) Sales Promotion
 - c) Mass Selling
 - d) All of the above
- v) Which of the following has a major influence on pricing decisions?
 - a) Customer; Demand
 - b) Actions of Competitors
 - c) Costs
 - d) Political, legal and image-related issues
- vi) What is advertising?
 - a) Non personal
 - b) Sales Promotion
 - c) Paid Information
 - d) All of the above

P.T.O.

B) Match the following. [5]

Group A	Group B
i) Brand	a) Promotion Mix
ii) Advertising	b) Place Concept
iii) Physical Market	c) Small Segment
iv) Niche Marketing	d) Symbol, Name, Word or Combination of them
v) Service	e) Includes People, Process & Physical Evidence

Q2) Write Short Notes (Any two) [10]

- a) Importance of Marketing
- b) Limitation of Market Segmentation
- c) Objective of Pricing
- d) Green Marketing

Q3) a) What is 'Marketing'? What are the functions of Marketing? [8]

b) What is 'Market Segmentation'? Explain the methods of Market Segmentation. [7]

Q4) a) Explain in detail various Pricing Methods. [8]

b) Explain in detail Recent Trends in Marketing. [7]

PC1072

T.Y.B.Com.

Marketing

(2019 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

[एकूण गुण : 50]

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

[5]

- i) विपणन हे साठी महत्वाचे आहे.
अ) अर्थव्यवस्था ब) कंपनी
क) ग्राहक ड) वरील सर्व
- ii) विपणन ही मध्ये रूपांतरित करण्याची प्रक्रिया आहे.
अ) वास्तविक ग्राहक ब) भविष्यकालीन ग्राहक
क) बाजारपेठ धारक ड) यापैकी काहीही नाही
- iii) टोयाटो कॉर्पोरेशन जे वेगवेगळ्या ब्रँडच्या कारचे उत्पादन करते ते याचे उदाहरण आहे.
अ) मास मार्केटिंग ब) विभागीय विपणन
क) निश मार्केटिंग ड) सूक्ष्म विपणन
- iv) एकाच वेळी मोठ्या संख्येने ग्राहकांशी संवाद म्हणून परिभाषित केले जाते.
अ) वैयक्तिक विक्री ब) विक्री प्रोत्साहन
क) मोठ्या प्रमाणावर विक्री ड) वरील सर्व
- v) किमतीच्या निर्णयावर खालीलपैकी कोणाचा मोठा प्रभाव आहे?
अ) ग्राहकांची मागणी
ब) प्रतिस्पर्ध्यांच्या कृती
क) खर्च
ड) राजकीय, कायदेशीर आणि प्रतिभा-संबंधित समस्या
- vi) जाहिरात म्हाणजे काय?
अ) प्रसिद्धी ब) विक्री प्रोत्साहन
क) सशुल्क माहिती ड) वरील सर्व

ब) जोड्या लावा.

[5]

गट-अ

गट-ब

i) व्यापार चिन्हांकन (ब्रँड)

अ) प्रवर्तन मिश्र

ii) जाहिरात

ब) स्थान संकल्पना

iii) भौतिक बाजार

क) छोटा विभाग

iv) निश मार्केटिंग

ड) चिन्ह, नाव, शब्द किंवा त्यांचे संयोजन

v) सेवा

इ) लोक, प्रक्रिया आणि प्रत्यक्ष पुरावा यांचा समावेश

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

अ) विपणनाचे महत्त्व

ब) विपणन विभागीकरणाच्या मर्यादा

क) किंमत धोरणाची उद्दिष्टे

ड) हरित विपणन

प्र.3) अ) 'विपणन' म्हणजे काय? विपणनाची कार्ये कोणती आहेत?

[8]

ब) 'बाजारपेठ विभागीकरण' म्हणजे काय? बाजारपेठ विभागीकरणाच्या पद्धती स्पष्ट करा.

[7]

प्र.4) अ) किंमत धोरणाच्या विविध पद्धती सविस्तर स्पष्ट करा.

[8]

ब) विपणनातील सद्यकालीन प्रवाहाचे सविस्तर स्पष्ट करा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC1073

[Total No. of Pages : 4

[6315]-407

T.Y.B.Com.

BANKING AND FINANCE - II

365 (b) : Financial Markets and Institutions in India - II

(2019 Pattern) (Semester - VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Multiple Choice questions (attempt any five). [5]

- i) The stock market trading time in India (NSE and BSE) is _____.
 - a) 9:00 AM to 5:30 PM b) 10:00 AM to 4:30 PM
 - c) 9:45 AM to 3:00 PM d) 9:15 AM to 3:30 PM
- ii) Purchasing and selling securities on the same day is known as _____.
 - a) Delivery trading b) Intraday trading
 - c) Stock trading d) None of these
- iii) _____ regulates and supervises NBFC's
 - a) Finance Ministry b) SEBI
 - c) RBI d) Respective State Government
- iv) _____ is the limit below which a stock price can not trade on a particular trading day
 - a) Upper circuit b) Lower circuit
 - c) Upper and low circuits d) None of the above

P.T.O.

- v) The term Bullish indicates _____.
 a) Positive price action b) Negative price action
 c) Neutral price action d) None of these
- vi) The central office of the life insurance corporation of India (LIC) is located at _____.
 a) New Delhi b) Chennai
 c) Pune d) Mumbai

B) Match the following [5]

Group - A	Group - B
i) Nifty	a) Higher supply of shares than demand
ii) IRDA	b) Buying and selling of securities during the same trading day
iii) Lower circuits	c) 50 Companies
iv) Day Trading	d) One of the oldest stock exchange in India
v) BSE	e) Regulating and licensing the insurance industries in India

Q2) Write short notes (any 2) [10]

- Demat account
- Lower and Upper circuit
- Housing Finance company
- Functions of IRDA

Q3) a) Explain Sensex and Nifty as a stock Market Index. [8]

b) Explain the types of orders. [7]

Q4) a) Explain the functions of lease financing. [8]

b) Explain the functions of SEBI. [7]

Total No. of Questions : 4]

PC1073

[6315]-407

T.Y.B.Com.

BANKING AND FINANCE - II

365 (b) : Financial Markets and Institutions in India - II

(2019 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) अ) बहुपर्यायी प्रश्न. (कोणतेही पाच)

[5]

- i) भारतात स्टॉक मार्केट ट्रेडिंगची वेळ आहे.
 - अ) सकाळी 9:00 ते संध्याकाळी 5:30
 - ब) सकाळी 10:00 ते दुपारी 4:30
 - क) सकाळी 9:45 ते दुपारी 3:00
 - ड) सकाळी 9:15 ते दुपारी 3:30
- ii) एकाच दिवशी प्रतिभुतींची खरेदी आणि विक्री म्हणून ओळखतात.
 - अ) डिलिव्हरी ट्रेडिंग
 - ब) इंटराडे ट्रेडिंग
 - क) स्टॉक ट्रेडिंग
 - ड) यापैकी नाही
- iii) बँकेतर वित्तीय संस्थांचे नियमन आणि पर्यवेक्षण करते.
 - अ) अर्थ मंत्रालय
 - ब) सेबी
 - क) भारतीय रिझर्व्ह बँक
 - ड) संबंधीत राज्य सरकार
- iv) विशिष्ट ट्रेडिंगच्या दिवशी ज्या किंमत मर्यादेच्या खाली स्टॉक ट्रेडिंग करू शकत नाही. त्यास म्हणतात.
 - अ) अप्पर सर्किट
 - ब) लोअर सर्किट
 - क) अप्पर आणि लोअर सर्किट
 - ड) वरीलपैकी नाही

v) 'बुलीश' हा शब्द दर्शवितो.

अ) सकारात्मक किंमत कृती	ब) नकारात्मक किंमत कृती
क) तटस्थ किंमत कृती	ड) यापैकी काहीही नाही

vi) भारतीय आयुर्विमा महामंडळाचे (LIC) मुख्य कार्यालय येथे आहे.

अ) नवी दिल्ली	ब) चेन्नई
क) पुणे	ड) मुंबई

ब) जोड्या जुळवा.

[5]

गट - अ

गट - ब

i) निफ्टी	अ) मागणीपेक्षा शेअर्सचा पुरवठा जास्त
ii) आय.आर.डी.ए.	ब) त्याच ट्रेडिंग दिवसात रोख्यांची खरेदी आणि विक्री
iii) लोअर सर्किटस्	क) 50 कंपन्या
iv) डे. ट्रेडिंग	ड) भारतातील सर्वात जुना रोखे बाजार
v) बी.एस.ई	इ) भारतातील विमा उद्योगाचे नियमन व परवाना देणे

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) डी.मॅट खाते
ब) लोअर आणि अप्पर सर्किट
क) गृह वित्तपुरवठा कंपनी
ड) भारतीय विमा नियामक आणि विकास प्राधिकरण (IRDA) ची कार्ये

प्र.3) अ) सेन्सेक्स आणि निफ्टी हे शेअर बाजार निर्देशांक स्पष्ट करा.

[8]

ब) आदेशाचे प्रकार स्पष्ट करा.

[7]

प्र.4) अ) भाडेपट्टा वित्तपुरवठ्याची कार्ये स्पष्ट करा.

[8]

ब) सेबीची कार्ये स्पष्ट करा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC1074

[Total No. of Pages : 4

[6315]-408

T.Y.B.Com.

365(C): BUSINESS LAW & PRACTICES - II
(2019 Pattern) (Semester - VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right side indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blank with the most appropriate alternative (Any 5) [5]

- i) Generally, Company liability is_____
- (Unlimited, Limited, not Specified)
- ii) The term ‘_____’ is defined as ‘the act or an instance of unjustly exercising power.
- (Mismanagement, Oppression, Abuse)
- iii) Section 207 of Companies Act 2013 provides for the Conduct of _____
- (inquiry and investigation, Inspection, Winding up)
- iv) _____ means a peaceful or willing full settlement of a dispute by mutual adjustment and concessions.
- (Compromise, Arrangement, Arbitration)
- v) The 1st Companies Act was passed in India in _____
- (1830, 1850, 1857)
- vi) _____is the system by which companies are directed and controlled.
- (E-governance, Public governance, Corporate governance)

P.T.O.

B) Match the following. [5]

Column A

Column B

i) Oppression	a) Settlement of a conflict by mutual consent
ii) Mismanagement	b) Consolidation or division of shares
iii) Arrangement	c) Investigate into the affairs of the company
iv) Compromise	d) Conducting affairs in some prejudicial, dishonest or inept manner.
v) Inspection	e) Unjust or cruel exercise of authority

Q2) Write a short note (Any 2) [10]

- a) Objectives of company law?
- b) Explain the concept of Oppression
- c) Powers of registrar to call for information as per section 206 of the Companies Act, 2013
- d) Corporate Governance

Q3) a) Explain in Brief Historical Development of Company Law in India. [8]

- b) What is meant by “Majority Rule and Minority Rights” under Companies Act? [7]

Q4) a) Explain the kinds of investigation as per The Companies Act, 2013. [8]

- b) Explain the key features of corporate governance. [7]

Total No. of Questions : 4]

PC1074

[6315]-408

T.Y.B.Com.

365(C): BUSINESS LAW & PRACTICES - II

(2019 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही 5)

[5]

- i) सर्वसाधारणपणे, कंपनीचे उत्तरदायित्व आहे.
(अमर्यादित, मर्यादित, निर्दिष्ट नाही)
- ii) '.....' या संज्ञेची व्याख्या 'कायदा किंवा अन्याय्यपणे सत्ता वापरण्याचे उदाहरण' अशी करण्यात आली आहे.
(गैरव्यवस्थापन, दडपशाही गैरवर्तन)
- iii) कंपनी कायदा 2013 च्या कलम 207 मध्ये ची तरतूद आहे.
(चौकशी आणि तपास, तपासणी, बंद करणे)
- iv) म्हणजे परस्पर समायोजन आणि सवलतींद्वारे विवादाचा शांततापूर्ण किंवा स्वेच्छेने पूर्ण निपटारा करणे.
(तडजोड, व्यवस्था, लवाद)
- v) भारतात पहिला कंपनी कायदा मध्ये पास करण्यात आला.
(1830, 1850, 1857)
- vi) ही अशी प्रणाली आहे ज्याद्वारे कंपन्यांना निर्देशित आणि नियंत्रित केले जाते.
(ई-गव्हर्नन्स, पब्लिक गव्हर्नन्स, कॉर्पोरेट गव्हर्नन्स)

ब) योग्य जोड्या जुळवा.

[5]

रकाना अ

रकाना ब

i) दडपशाही

अ) परस्पर संमतीने संघर्षावर तोडगा काढणे

ii) गैरव्यवस्थापन

ब) समभागांचे एकत्रीकरण किंवा विभाजन

iii) व्यवस्था

क) कंपनीच्या कारभाराची चौकशी

iv) तडजोड

ड) काही पूर्वग्रहदूषित, अप्रामाणिक किंवा अयोग्य पध्दतीने व्यवहार करणे

v) तपासणी

इ) अधिकाराचा अन्यायकारक किंवा क्रूर वापर

प्र.2) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही 2)

[10]

अ) कंपनी कायद्याची उद्दीष्टे.

ब) दडपशाहीची संकल्पना स्पष्ट करा.

क) कंपनी कायदा, 2013 च्या कलम 206 नुसार माहिती मागवण्याचे रजिस्ट्रारचे अधिकार.

ड) कॉर्पोरेट गव्हर्नन्स.

प्र.3) अ) भारतातील कंपनी कायद्याचा ऐतिहासिक विकास थोडक्यात स्पष्ट करा.

[8]

ब) कंपनी कायद्यांतर्गत “बहुमत नियम आणि अल्पसंख्याक हक्क” म्हणजे काय?

[7]

प्र.4) अ) कंपनी कायदा, 2013 नुसार तपासाचे प्रकार स्पष्ट करा.

[8]

ब) कॉर्पोरेट गव्हर्नन्सची प्रमुख वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC1075

[Total No. of Pages : 4

[6315]-409

T.Y.B.Com.

365 (d) : CO - OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT - II
(2019 Pattern) (Semester - VI) (Paper - II)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Multiple choice questions. (any five)

[5]

- i) Export marketing means exporting goods to _____
 - a) Same country
 - b) Same Nation
 - c) Other Countries of the world
 - d) Any District
- ii) _____ is one of the largest marketing agencies for agricultural products in India.
 - a) SAFED
 - b) NAFED
 - c) GFED
 - d) All of these
- iii) The objective of the NAFED is _____
 - a) Promote and develop agrimarketing
 - b) Economic development
 - c) Export promotion
 - d) Economic growth
- iv) Agricultural produce market committees have established under the _____
 - a) MAPMC Act
 - b) NAFED Act
 - c) Marketing Act
 - d) Regulation Act

P.T.O.

- v) In which state the first APMC was established in India _____
- a) Uttar Pradesh b) Gujarat
c) Maharashtra d) Punjab
- vi) Every market committee shall submit the budget to the _____
- a) State marketing Board
b) District Board
c) Commissioner
d) District Officer

B) Match the following pairs. [5]

A	B
i) Export marketing	a) Political interference
ii) NAFED	b) Economic growth
iii) APMC	c) National Agricultural Federation
iv) Model Act 2003	d) Agriculture produce buying & selling
v) Problem of APMC	e) Control act to APMC

Q2) Write short notes (any two) [10]

- a) Marketing strategy followed by Co - Operatives
b) Organisational set - up of NAFED
c) Scope of APMC
d) Objectives of APMC (Model Act) 2003

Q3) a) State the strategy for exporting agricultural produce. [8]

b) State the challenges faced by NAFED. [7]

Q4) a) State the progress of APMC. [8]

b) State the impact on Agricultural marketing. [7]

Total No. of Questions : 4]

PC1075

[6315]-409

T.Y.B.Com.

365 (d) : CO - OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT - II
(2019 Pattern) (Semester - VI) (Paper - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) बहुपर्यायी प्रश्न. (कोणत्याही पाच)

[5]

- i) निर्यात विपणन म्हणजे मालाची निर्यात करणे.
अ) त्याच देशात ब) त्याच राष्ट्रात
क) जगातील इतर देशात ड) कोणत्याही जिल्ह्यात
- ii) कृषी माल विपणनासाठी ही एकमेव विपणन एंजसी भारतामध्ये आहे.
अ) सेफेड ब) नाफेड
क) जी फेड ड) या सर्व
- iii) नाफेड चा मुख्य उद्देश आहे.
अ) कृषी विपणनाचा विकास ब) आर्थिक विकास
क) निर्यात वृद्धि ड) आर्थिक वृद्धि
- iv) कृषी उत्पन्न बाजार समित्यांची स्थापना या कायद्या नुसार होते.
अ) महाराष्ट्र कृषी उत्पन्न बाजार समिती कायदा
ब) नाफेड कायदा
क) विपणन कायदा
ड) नियंत्रण कायदा
- v) भारतात पहिली कृषि उत्पन्न बाजार समिती या राज्यात स्थापन झाली.
अ) उत्तर प्रदेश ब) गुजरात
क) महाराष्ट्र ड) पंजाब
- vi) प्रत्येक बाजार समिती आपले अंदाजपत्रक ला सादर करते.
अ) राज्य विपणन मंडळ ब) जिल्हा मंडळ
क) आयुक्त ड) जिल्हा अधिकारी

ब) खालील जोड्या लावा.

[5]

अ

ब

i) निर्यात विपणन

अ) राजकीय हस्तक्षेप

ii) नाफेड

ब) आर्थिक वृद्धी

iii) कृषी उत्पन्न बाजार समिती

क) राष्ट्रीय कृषी विपणन महासंघ

iv) अधुनिक कायदा 2003

ड) कृषी माल खरेदी आणि विक्री

v) कृषी उत्पन्न बाजार समिती समस्या

इ) ए.पी.एम.सी नियंत्रण कायदा

प्र.2) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

अ) सहकारातील स्वीकारलेली विपणन व्यूहरचना.

ब) नाफेड ची संघटनात्मक रचना.

क) कृषी उत्पन्न बाजार समित्यांची व्याप्ती.

ड) कृषी उत्पन्न बाजार समिती (अधुनिक कायदा) 2003 कायद्याची वैशिष्ट्ये

प्र.3) अ) कृषी माल निर्यातसाठी असणारी व्यूहरचना सांगा.

[8]

ब) नाफेड समोरील विविध आव्हाने सांगा.

[7]

प्र.4) अ) कृषी उत्पन्न बाजार समित्यांची प्रगती सांगा.

[8]

ब) कृषी विपणनावरील परिणाम सांगा.

[7]

365 e : COST AND WORKS ACCOUNTING-II**(2019 Pattern) (Semester- VI) (Paper-II)***Time : 2½ Hours]**[Max. Marks : 50**Instructions to the candidates:*

- 1) *All questions are compulsory*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Multiple choice questions. (Any 5 out of 6) [5]

- a) _____ Clause in a contract calls for a price decrease if there is a decrease in certain costs.
 - i) Project
 - ii) Cost
 - iii) Sales
 - iv) De-escalation
- b) _____ costing is a method wherein the products go through two or more processes.
 - i) Process
 - ii) Job
 - iii) Service
 - iv) Contract
- c) Operating Costing is a method of ascertaining costs of providing or operating a _____.
 - i) Place
 - ii) product
 - iii) service
 - iv) contract
- d) A cost-plus contract is one in which the contractor is reimbursed for the actual costs of a project plus a _____.
 - i) Profit
 - ii) loss
 - iii) Part
 - iv) Commission
- e) Contract costing, also known as _____ costing.
 - i) Service
 - ii) Process
 - iii) Operating
 - v) Terminal
- f) In contract costing the total loss if any is transferred to _____.
 - i) Trading Account
 - ii) Balance sheet
 - iii) Costing profit and loss
 - iv) Drawings

B) Match the following**[5]**

a) Job costing	i) Operating costing
b) Service Costing	ii) Secondary product
c) Normal Loss	iii) Specific order costing
d) Work Certified	iv) Cannot be avoided
e) By product	v) Portion of work completed and certified

P.T.O.

Q2) Short Notes (Any 2 out of 4)**[10]**

- a) Importance of Escalation clause
- b) Explain Joint Products
- c) Importance of Job Costing
- d) Need for Process Costing

Q3) C Ltd undertook a contract for construction of bridge. The contract price is Rs. 6,00,000. The following is the information relating to the contract during the year 2022-2023**[15]**

Particulars	Amt
Materials Purchased and issued	70,698
Materials sent to site	1,00,000
Materials returned to stores	1,098
Materials at site on 31/03/2023	3,766
Labour engaged on site	1,40,000
Wages accrued and due but not paid	8,750
Engineers fees	6,334
Direct expense payable	580
General overheads	8,252
Overheads outstanding	9,250
Plant installed at site cost	41,500
Erection charges on site for plant	1,250
Scrap value of plant after 5 years	2,750
Work certified	3,90,000
Cost of work not certified	9,000
Cash received from contractee	3,60,000

Prepare Contract account and contractee's account. Also show the amount of profit which you consider might be fairly taken on the contract and how have you calculated the same.

Q4) The Bharat Chemicals Ltd. Produced a product which passes through three processes during the month . In each process 2% of the total weight put in is lost and 10% is scrap. In Process I and Process II the scrap realises Rs. 100 per ton and from Process III Rs. 20 per ton.

Particulars	Process I	Process II	Process III
Materials Used tons	1,000	140	1,348
Raw Materials consumed Rs.	1,20,000	28,000	2,83,620
Manufacturing Wages Rs.	20,500	18,520	15,000
General Overheads Rs.	10,300	7,240	3,100
The product of three processes are dealt as follows			
Passed to next process	75%	50%	-
Sent to warehouse for sale	25%	50%	100%

Prepare process accounts showing cost per ton of each process. **[15]**

OR

From the following data calculate the cost per running mile of River Lines Transport Co.

Particulars	
Mileage run (annual)	6,000 miles
Cost of vehicle	Rs. 1,50,000
Road Licence (annual)	Rs. 7,500
Annual Insurance	Rs. 4,000
Annual Garage Rent	Rs. 5,420
Supervision and Salaries (annual)	Rs. 24,000
Drivers wages per hour	Rs. 30
Cost of fuel per liter	Rs. 20
Miles run per liter	15 miles
Repairs and Maintenance per mile	Rs. 2
Tyre Allocation Per mile	Rs. 0.60
Estimated life of vehicle	75,000 miles

Charge interest at 15% on the cost of vehicle. The vehicle runs 20 miles per hour on an average.

Total No. of Questions :4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages :3

PC1077

[6315]-411

T.Y.B.Com.

STATISTICS

365 (F) : Business Statistics-II

(2019 Pattern) (Semester- VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Figures to the right indicate full marks.*
- 2) *Use of Scientific calculators and Statistical table is allowed.*
- 3) *Symbols and abbreviations have their usual meaning.*
- 4) *Graph paper will be provide on request.*

Q1) Attempt the following:

[1 each]

A) Fill in the Blanks. (Any five)

- a) Random sampling is sampling by _____.
- b) Lottery method is an example of _____sampling.
- c) _____Sampling is letting every k^{th} individuals be in the sample.
- d) A set of two or more equations in two or more unknowns is called a _____
- e) The _____is the probability of making a Type I error.
- f) An ANOVA table is used to organize and summarize the required statistic when performing an _____test.
- g) Analysis of variance is a statistical method of comparing the _____of several populations.

B) State whether then following statements are TRUE or FALSE. **[1 each]**

- a) Sampling is a widely used tool for gathering important and useful information from the population.
- b) In random sampling, every unit of the population has the same probability of being selected in the sample.
- c) One of the major drawbacks of systematic sampling is that randomness of the sample units can be questioned.
- d) Stratified sampling is some times known to as quasi random sampling.
- e) If $F_{\text{DATA}} = 0.9$, the result is statistically significant.

P.T.O.

Q2) Write a short note on any two of following. [2×5=10]

- a) Stratified Sampling
- b) Type I error and Type II error
- c) One Way Classification
- d) Chi-square test of goodness of fit for population.

Q3) A) Attempt the following:

- a) Derive the properties of Normal Distribution. **[4]**
- b) The Price of a popular tennis racket at a national chain store is \$ 179. Portia bought five of the same racket at an online auction site for the following prices: 155, 179, 175, 175, 161.

Assuming that the auction prices of rackets are normally distributed, determine whether there is sufficient evidence in the sample, at the 5% level of significance, to conclude that the average price of the racket is less than \$179 if purchased at an online auction. **[4]**

B) Attempt the following:

- a) The length of a human pregnancy is normally distributed with a mean of 272 days with a standard deviation of 9 days. **[4]**
 - i) Find the probability of a pregnancy lasting more than 280 days.
 - ii) Find the probability of a pregnancy lasting more than 250 days.
- b) Write a Difference between SRSWR & SRSWOR. **[3]**

Q4) A) Attempt the following: [4]

- a) Define a Two Way Classification.
- b) A population has mean 75 and standard deviation 12. **[4]**
 - i) Random samples of size 121 are taken. Find the mean and standard deviation of the sample mean.
 - ii) How would the answers to part (a) change if the size of the samples were 400 instead of 121?

B) Attempt the following:

- a) The mean mathematics SAT score in 2012 was 514 with a standard deviation of 117 ("Total group profile,"2012). Assume the mathematics SAT score is normally distributed. **[4]**
- i) Find the probability that a person has a mathematics SAT score over 700.
- ii) Find the probability that a person has a mathematics SAT score between a 500 and a 650.
- b) Random samples of size 225 are drawn from a population with mean 100 and standard deviation 20. Find the mean and standard deviation of the sample mean. **[3]**

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC1078

[Total No. of Pages : 4

[6315]-412

T.Y.B.Com.

**365(g): BUSINESS ENTREPRENEURSHIP- II
(2019 Pattern) (Semester - VI)**

Time : 2½ Hour]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks. (Attempt any five)

[5]

- i) MSME stands for _____
 - a) Micro, Small and Medium Enterprises
 - b) Medium, Small and Micro Enterprises
 - c) Macro, Small and Medium Enterprises
- ii) _____ Plan lays down strategies for marketing a product or service, which can lead to success of business organization.
 - a) Marketing
 - b) Production
 - c) Human Resource
- iii) Start-up India launched in the year _____
 - a) 2014
 - b) 2015
 - c) 2016
- iv) Rs. _____ Crores, the Government of India has set aside a corpus fund for start-up.
 - a) 10,000
 - b) 15,000
 - c) 20,000

P.T.O.

- v) _____ is using your research to advertise business.
- Production
 - Research
 - Marketing
- vi) The profit of recognized start-ups are exempted from Income Tax Act for _____ years.
- Two
 - Three
 - Five
- B) Match the following. [5]
i) Cash Crises	a) Risk Management Methods
ii) ERM	b) 2013
iii) Sharechat	c) 2005
iv) Daily hunt	d) 2015
v) Toppr	e) Financial

Q2) Write Short Notes (Attempt Any Two) [10]

- Importance of Business Plan.
- Flexible Approach.
- Types of Business Crises.
- Eligibility for Start-Up's in India.

Q3) a) What is Business Plan? Explain the Importance of Business Plan. [8]

b) Explain MSME Registration Process with its Importance. [7]

Q4) a) What is Industrial Sickness? Explain the various causes of Industrial Sickness. [8]

b) Explain the aims of Startup India. [7]

Total No. of Questions : 4]

PC1078

[6315]-412

T.Y.B.Com.

365(g): BUSINESS ENTREPRENEURSHIP- II

(2019 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच)

[5]

- i) एम. एस. एम. ई. (MSME) चा अर्थ आहे.
अ) सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उपक्रम
ब) मध्यम, लघु आणि सूक्ष्म उपक्रम
क) स्थूल, लघु आणि मध्यम उपक्रम
- ii) योजना उत्पादन किंवा सेवेच्या विपणनासाठी धोरणे मांडते, ज्यामुळे व्यवसाय संस्थेला यश मिळू शकते.
अ) विपणन
ब) उत्पादन
क) मानव संसाधन
- iii) स्टार्ट-अप इंडिया या वर्षी सुरू झाला.
अ) 2014
ब) 2015
क) 2016
- iv) रू कोटी भारत सरकारने स्टार्ट-अप्स साठी कॉर्पस फंड म्हणून बाजूला ठेवला आहे.
अ) 10,000
ब) 15,000
क) 20,000

- v) व्यवसायाची जाहिरात करण्यासाठी तुमचे संशोधन वापरत आहे.
अ) उत्पादन
ब) संशोधन
क) विपणन
- vi) मान्यताप्राप्त स्टार्ट-अप्सच्या नफ्याला आयकर कायद्यातून वर्षासाठी सूट देण्यात आली आहे.
अ) दोन
ब) तीन
क) पाच

- ब) जोड्या लावा. [5]
i) रोख संकट	अ) जोखीम व्यवस्थापन पद्धती
ii) ERM	ब) 2013
iii) शेअरचॅट	क) 2005
iv) Daily hunt	ड) 2015
v) Toppr	इ) आर्थिक

- प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)** [10]
- अ) व्यवसाय योजनेचे महत्व
ब) लवचिक दृष्टिकोन
क) व्यवसाय समस्यांचे प्रकार
ड) भारतात स्टार्टअपसाठी पात्रता

- प्र.3) अ) व्यवसाय योजना म्हणजे काय? व्यवसाय योजनेचे महत्व स्पष्ट करा.** [8]
- ब) एम. एस. एम. ई. प्रक्रिया आणि त्याचे महत्व स्पष्ट करा. [7]

- प्र.4 अ) व्यवसाय आजार काय आहे? व्यावसायिक आजाराची विविध कारणे स्पष्ट करा.** [8]
- ब) स्टार्ट-अप इंडियाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा. [7]

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PC1079

[Total No. of Pages : 4

[6315]-413

T.Y.B.Com.

365 (h): MARKETING MANAGEMENT - II

(2019 Pattern) (Semester - VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Choose the correct option from the given options and write the answer.

(Any 5):

[5]

- a) In which of the following year was the food corporation of India (FCI) set up?
 - i) 1955
 - ii) 1960
 - iii) 1965
 - iv) 1970
- b) Which one is odd in the following type of Agri-Products?
 - i) Vermi Culture
 - ii) Floriculture
 - iii) Animal Husbandry
 - iv) Agriculture Plowing
- c) Globalization means integrating the _____ of a country with the global economy.
 - i) Finance
 - ii) Economy
 - iii) Money
 - iv) Investment
- d) When a business expands into a new market, they gain more _____.
 - i) Higher quality
 - ii) Service or Product
 - iii) Knowledge
 - iv) All of the above
- e) Patent is one of the _____.
 - i) Prestige
 - ii) Property
 - iii) Intellectual Property
 - iv) None of the above
- f) _____ marketing covers the services involved in moving an agricultural product.
 - i) Agriculture
 - ii) Global
 - iii) National
 - iv) None of the above

P.T.O.

Q2) Match the following. [5]

a) Trade Marks Act	i) 2002
b) Competition Act	ii) 1986
c) Consumer Protection Act	iii) 1999
d) Indian Patent Act	iv) 2005
e) Bureau of Indian Standards Act	v) 1986
	vi) 1985

Q3) Write Short Notes on (Any Two). [10]

- a) Agricultural Marketing.
- b) Trademark Act 1999.
- c) Political Factors affecting Global Marketing.
- d) Challenges of Cyber Security marketing.

Q4) a) Explain the Problems of agricultural Marketing. [8]

b) Explain the Indian Patent (Amendment) Act 2005. [7]

Q5) a) Define Global Marketing. Explain the different features of Global market.[8]

b) Explain the various tactics used by cyber security marketers. [7]

Total No. of Questions : 5]

PC1079

[6315]-413

T.Y.B.Com.

365 (h): MARKETING MANAGEMENT - II
(2019 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रीका पहावी.

प्र.1) दिलेल्या पर्याया पैकी योग्य पर्याय निवडून उत्तर लिहा. (कोणत्याही पाच)

[5]

- अ) खालीलपैकी कोणत्या वर्षी भारतीय खाद्य महामंडळ (एफसीआय) स्थापन केली गेली ?
i) 1955 ii) 1960
iii) 1965 iv) 1970
- ब) खालीलपैकी कोणत्या प्रकाराचे कृषि-उत्पादन वेगळ्या प्रकारात मोडते ?
i) वर्मी कल्चर ii) फ्लोरीकल्चर
iii) पशुपालन iv) शेती नांगरणी
- क) जगतीकरण म्हणजे एक देशाच्या आपले जोडण्यास जगभरातील आर्थिक प्रणालीसह.
i) फायनांस ii) आर्थिक
iii) पैसे iv) निवेश
- ड) जेथे व्यवसाय एक नवीन बाजारात विस्तार करतो, त्यांना अधिक मिळतात.
i) उच्च गुणवत्ता ii) सेवा किंवा उत्पादन
iii) ज्ञान iv) वरील पैकी सर्व
- इ) पेटंट हे एक आहे.
i) मर्यादा ii) मालमत्ता
iii) बुद्धिमत्ता संपत्ती iv) वरील पैकी नाही
- फ) विपणना मध्ये कृषि वस्तू ने-आण करणाऱ्या सेवांचा समावेश होतो.
i) कृषी ii) जागतिक
iii) राष्ट्रीय iv) वरील पैकी नाही

प्र.2) योग्य जोड्या जुळवा.

[5]

अ) ट्रेड मार्क्स कायदा	i) 2002
ब) स्पर्धा कायदा	ii) 1986
क) ग्राहक संरक्षण कायदा	iii) 1999
ड) भारतीय पेटेंट कायदा	iv) 2005
इ) ब्यूरो ऑफ इंडियन स्टॅण्डर्ड्स ऍक्ट	v) 1986
	vi) 1985

प्र.3) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) कृषी विपणन
- ब) व्यापारी चिन्हे कायदा 1999
- क) जागतिक विपणनावर परिणाम करणारे राजकीय घटक
- ड) सायबर सुरक्षा विपणना समोरील आव्हाने

प्र.4) अ) कृषी विपणनाच्या समस्या स्पष्ट करा.

[8]

ब) भारतीय पेटेंट दुरुस्ती कायदा 2005 स्पष्ट करा.

[7]

प्र.5) अ) जागतिक विपणनाची व्याख्या देऊन जागतिक बाजारपेठेची विविध वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

[8]

ब) सायबर सुरक्षा विपणनाद्वारे वापरण्यात येणारे विविध डावपेच स्पष्ट करा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC1080

[Total No. of Pages : 4

[6315]-414

T.Y.B.Com.

365 (i) : AGRICULTURAL AND INDUSTRIAL ECONOMICS - II
(2019 Pattern) (Semester - VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks. (Attempt any 5 out of 6) [5]

- i) The _____ dispute have negative impact on industrial production.
(Natural, Industrial, Agricultural, Educational)
- ii) The companies established by the farmers are called _____.
(FPO, SSO, FNO, IPO)
- iii) The main cause of increasing agricultural labor in India is _____.
(Over polulation, less agricultural productivity, Low level of Income, High standard of living)
- iv) MGNREGA is a Scheme adopted for _____ in India.
(Entrepreneurs, Small Farmers, Artisans, Unemployed labor)
- v) The Covid-19 have _____ impact on agriculture sector in India.
(Positive, Negative, Sectorial, Cyclical)
- vi) Maharashtra Industrial Policy was passed in _____.
(2001, 2005, 2019, 2023)

P.T.O.

B) Match the following [5]

i) A Company owned by Farmers	a) 2011
ii) National manufacturing Policy	b) FPO
iii) Low wages	c) Diversification of agriculture
iv) Multiple cropping pattern	d) Agricultural labor
v) Innovative Industrial Concept	e) Start-up

Q2) Write a short note (Any 2 out of 4) [10]

- a) Status of Agricultural labor
- b) Causes of Industrial Conflict
- c) Make in India
- d) Impact of Covid-19 Pandemic on Agricultural Sector

Q3) a) Explain the need of Farmers producer company [8]

b) Write a detail note on impact of climate change on Indian agriculture [7]

Q4) a) Explain in detail the problems of agriculture labor in India [8]

b) Describe the types of Agricultural labor [7]

Total No. of Questions : 4]

PC1080

[6315]-414

T.Y.B.Com.

365 (i) : AGRICULTURAL AND INDUSTRIAL ECONOMICS - II
(2019 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही 5)

[5]

- i) संघर्ष औद्योगिक उत्पादनावर नकारात्मक प्रभाव पडतो.
(नैसर्गिक, औद्योगिक, कृषी, शैक्षणिक)
- ii) शेतकऱ्यांनी स्थापन केलेल्या कंपनीस असे म्हणतात.
(FPO, SSO, FNO, IPO)
- iii) भारतातील शेतमजुरांच्या वाढत्या संख्येस हे कारण कारणीभूत आहे.
(अतिरिक्त लोकसंख्या, अल्प कृषि उत्पादकता, अल्प उत्पन्न पातळी, उच्च राहणीमान दर्जा)
- iv) भारतामध्ये MGNREGA ही योजना प्रामुख्याने साठी राबविण्यात येते.
(संयोजक, लघु शेतकरी, कारागीर, बेरोजगार मजूर)
- v) कोविड -19 चा भारतीय कृषि क्षेत्रावर प्रभाव पडलेला येते.
(सकारात्मक, नकारात्मक, क्षेत्रीय, चक्रीय)
- vi) महाराष्ट्र औद्योगिक धोरण मध्ये संमत करण्यात आले.
(2001, 2005, 2019, 2023)

ब) योग्य जोड्या लावा. [5]

i) शेतकऱ्यांच्या मालकीची कंपनी	अ) 2011
ii) राष्ट्रीय विनिर्माण धोरण	ब) FPO
iii) अल्प वेतन	क) कृषी विविधिकरण
iv) बहू पीक प्रवृत्ती	ड) कृषी मजूर
v) नावीन्यपूर्ण औद्योगिक संकल्पना	इ) स्टार्ट अप

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [10]

- अ) शेतमजुरांची सद्यस्थिती
- ब) औद्योगिक संघर्षाची कारणे
- क) मेक इन इंडिया
- ड) कोविड - 19 चा भारतीय कृषि क्षेत्रावरील परिणाम

प्र.3) अ) शेतकरी उत्पादक कंपन्यांची गरज स्पष्ट करा. [8]

ब) हवामान बदलाचा भारतीय कृषि क्षेत्रावरील परिणाम यावर टीप लिहा. [7]

प्र.4) अ) भारतातील शेतमजुरांच्या समस्या सविस्तरपणे स्पष्ट करा. [8]

ब) शेतमजुरांचे प्रकार स्पष्ट करा. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

PC1081

[6315]-415

T.Y.B.Com.

**365 (J) : DEFENCE BUDGETING , FINANCE & MANAGEMENT-II
(2019 Pattern) (Semester - VI) (Special Paper -II)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the righ indicate full marks.*

Q1) Attempt any five of the following.

[5×2=10]

- a) Define ‘Atmanirbhar’
- b) Define armed forces.
- c) What is logistic management?
- d) What is Defence Space?
- e) What is logistics?
- f) Define non military organization.

Q2) Attempt any four of the following.

[4×5=20]

- a) Logistic management.
- b) Special Weapon Development
- c) Ministry of defence
- d) Military organization
- e) Missile technology

P.T.O.

Q3) Attempt any four of the following.

[4×5=20]

- a) Explain the principles of non military organization.
- b) State the principles of military organization.
- c) Explain the Objective of 'Atmanirbhar Bharat'.
- d) Explain decision making process of Indian armed forces.
- e) Explain Nature and scope of Defence management.

Q4) Attempt any two of the following.

[2×10=20]

- a) Explain in detail problems of defence production in India.
- b) Explain in detail Supply Chain in Defence.
- c) Explain in detail the scope of logistics management in Indian armed forces.

Total No. of Questions : 4]

PC1081

[6315]-415

T.Y.B.Com.

365 (J) : DEFENCE BUDGETING , FINANCE & MANAGEMENT-II
(2019 Pattern) (Semester - VI) (Special Paper -II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालील पैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[5×2=10]

- अ) 'आत्मनिर्भर' ची व्याख्या करा.
- ब) सेनादले व्याख्या करा.
- क) पुरवठा व्यवस्थापन म्हणजे काय?
- ड) डिफेन्स स्पेस म्हणजे काय?
- इ) पुरवठा म्हणजे काय?
- फ) बिगर लष्करी संघटना व्याख्या करा.

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

[4×5=20]

- अ) पुरवठा व्यवस्थापन
- ब) विशेष शस्त्र विकास
- क) संरक्षण मंत्रालय
- ड) संरक्षण संघटना
- इ) क्षेपणास्त्र तंत्रज्ञान

प्र.3) खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

[4×5=20]

- अ) बिगर लष्करी संघटनेची मुलतत्वे स्पष्ट करा.
- ब) लष्करी संघटनेची मुलतत्वे सांगा.
- क) आत्मनिर्भर भारत ची उद्दिष्ट स्पष्ट करा.
- ड) भारतीय सेनादलातील निर्णय प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- इ) संरक्षण व्यवस्थापनाचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[2×10=20]

- अ) संरक्षण उत्पादनातील समस्या सविस्तर स्पष्ट करा.
- ब) संरक्षणातील पुरवठा साखळी सविस्तर स्पष्ट करा.
- क) भारतीय सेनादलातील पुरवठा व्यवस्थापनाची व्याप्ती सविस्तर स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

PC1082

[6315]-416

T.Y.B.Com.

365(k) : INSURANCE, TRANSPORT AND TOURISM - II

(2019 Pattern) (Semester - VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Multiple Choice Questions: (Attempt any 5 out of 7) [5]

- i) What term refers to a tour operator who specializes in organizing tours for a specific niche or interest group?
 - a) General tour operator
 - b) Specialized tour operator
 - c) Inbound tour operator
- ii) _____ Tour operators provide travel services within the tourist's native country.
 - a) Domestic
 - b) Inbound
 - c) Outbound
- iii) Handling agents is _____.
 - a) Domestic tour operators
 - b) Incoming tour operators
 - c) Specialist tour operators
- iv) Which mode of transport is the fastest growing means of long-distance tourist travel?
 - a) Rail transport
 - b) Road transport
 - c) Air transport

P.T.O.

- v) The primary purpose of TAAI is _____.
 - a) to regulate the travel industry in India along organized lines
 - b) to regulate the travel industry in world
 - c) to control the travel industry in India along organized lines
 - vi) How does tourism impact transportation demand?
 - a) It has no effect on transportation demand.
 - b) It decreases the need for transportation services.
 - c) It leads to an increase in transportation demand.
 - vii) A person travelling abroad should compulsorily need a
 - a) Ticket
 - b) Insurance
 - c) Visa
- B) Match the following. [5]
i) UNWTO	a) 1947
ii) TAAI	b) 1966
iii) IATO	c) 1945
iv) ITDC	d) 1951
v) ICAO	e) 1982
	f) 1975

Q2) Write short notes (Any 2 out of 4) [10]

- a) Career in Tourism Business in India.
- b) Tourism and Transport – the interrelationship.
- c) Functions of ITDC.
- d) Tourist Accommodation.

Q3) a) State the factors influencing Tourist Transport Selection. [8]

b) State the functions of Tour Operator. [7]

Q4) a) Explain in details types of Accommodation. [8]

b) State the functions of IATA. [7]

Total No. of Questions : 4]

PC1082

[6315]-416

T.Y.B.Com.

365(k) : INSURANCE, TRANSPORT AND TOURISM - II

(2019 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) बहुपर्यायी प्रश्न. (7 पैकी कोणतेही 5)

[5]

- i) ट्रॉ ऑपरेटरला कोणता शब्द संदर्भित करतो जो एखाद्या विशिष्ट किंवा आवडीच्या गटासाठी सहली आयोजित करण्यात माहिर आहे?
- अ) जनरल ट्रॉ ऑपरेटर
ब) विशेष ट्रॉ ऑपरेटर
क) इनबाउंड ट्रॉ ऑपरेटर
- ii) ट्रॉ ऑपरेटर पर्यटकांच्या मूल देशात प्रवास सेवा प्रदान करतात.
- अ) घरगुती
ब) इनबाउंड
क) आउटबाउंड
- iii) हाताळणी करणारे एजंट हे आहेत.
- अ) घरगुती ट्रॉ ऑपरेटर
ब) येणारे ट्रॉ ऑपरेटर
क) विशेषज्ञ ट्रॉ ऑपरेटर
- iv) लांब पल्ल्याच्या पर्यटन प्रवासाचे सर्वात वेगाने वाढणारे वाहतुकीचे साधन कोणते आहे?
- अ) रेल्वे वाहतूक
ब) रस्ते वाहतूक
क) हवाई वाहतूक

- v) (TAAI) टीएएआयचा प्राथमिक हेतू आहे.
 अ) संघटित मार्गाने भारतातील प्रवासी उद्योगाचे नियमन करणे
 ब) जगातील प्रवासी उद्योगाचे नियमन करणे
 क) संघटित मार्गाने भारतातील प्रवासी उद्योगांवर नियंत्रण ठेवणे
- vi) पर्यटनाचा वाहतुकीच्या मागणीवर कसा परिणाम होतो?
 अ) वाहतुकीच्या मागणीवर त्याचा कोणताही परिणाम होत नाही.
 ब) यामुळे वाहतूक सेवेची गरज कमी होते.
 क) यामुळे वाहतुकीच्या मागणीत वाढ होते.
- vii) परदेशात प्रवास करणाऱ्या व्यक्तीला ची आवश्यकता असते.
 अ) तिकीट
 ब) विमा
 क) व्हिसा

ब) जोड्या जुळवा.

[5]

i) UNWTO	अ) 1947
ii) TAAI	ब) 1966
iii) IATO	क) 1945
iv) ITDC	ड) 1951
v) ICAO	इ) 1982
	ई) 1975

प्र.2) टिपा लिहा. (4 पैकी कोणतेही 2)

[10]

- अ) भारतातील पर्यटन व्यवसायातील करिअर
 ब) पर्यटन आणि वाहतूक - आंतरसंबंध
 क) ITDC ची कार्ये
 ड) पर्यटक निवास

प्र.3) अ) पर्यटक वाहतूक निवडीवर परिणाम करणारे घटक सांगा.

[8]

ब) ट्रॉ ऑपरेटरची कार्ये स्पष्ट करा.

[7]

प्र.4 अ) निवासाचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.

[8]

ब) IATA ची कार्ये सांगा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC1083

[6315]-417

[Total No. of Pages :2

T.Y. B.Com.

365-L : COMPUTER PROGRAMMING AND APPLICATIONS

Computer Networking and E-Commerce-II

(2019 Pattern) (Semester- VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) *Figurs to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the Blanks. [5]

- a) Information security is the practice of protecting information by mitigating_____.
 - i) Information risks
 - ii) Protection rules
 - iii) Protocols
 - iv) Breach
- b) A_____is a malicious act that aims to corrupt or steal data or disrupt an organization's systems or the entire organization.
 - i) Crime
 - ii) Security threat
 - iii) penalty
 - iv) Cyber corruption
- c) A learning system based on formalised teaching but with the help of _____is known as E-learning.
 - i) Books
 - ii) Material
 - iii) E-Banking
 - iv) Electronic resources
- d) _____ is a type of e-banking service which allows you to do several financial and non-financial transactions through the internet.
 - i) Internet Banking
 - ii) E-Shopping
 - iii) E-Commerce
 - iv) Mobile computing
- e) _____is the practice of protecting internet-connected systems such as hardware, software and data from cyber threats.
 - i) Cyber security
 - ii) Cyber hacking
 - iii) Cyber crime
 - iv) Cyber attacks

B) Match the following. [5]

a) E-Currency	i) Network security device
b) Communication protocol	ii) Search engine
c) Virus	iii) Digital Cash
d) Firewall	iv) TCP/IP
e) Google	v) Malicious software

P.T.O.

Q2) Short Notes (Any 2 out of 4) [10]

- a) Security issues in wireless networks.
- b) Explain strong Passwords.
- c) Firewalls.
- d) Role of Digital Marketing.

Q3) a) Explain information security and need for Information security. [8]

b) Explain in detail various applications of E-Commerce. [7]

Q4) a) Explain TCP/IP, HTTP, secured HTTP, and SMTP. [8]

b) What is E-Banking? Is it safe to use E-Banking. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC-1084

[Total No. of Pages : 4

[6315]-418

T.Y. B.Com.

BUSINESS ADMINISTRATION - III

366 (a) : Production and Operation Management - III
(2019 Pattern) (Semester - VI) (Special Paper - III)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Multiple choice questions. (answer any 5) [5]

- i) _____ is a term used in logistic and warehouse.
 - a) ABC analysis
 - b) Cross Docking
 - c) Value chain Process
- ii) Most important element for production process is _____.
 - a) Finance
 - b) Raw material
 - c) Machinery
- iii) _____ is the mediator in the distribution chain cycle.
 - a) Broker
 - b) Retailer
 - c) Seller
- iv) ABC analysis is used in _____.
 - a) CPM
 - b) PERT
 - c) Inventory control
- v) Production management is done with _____.
 - a) Administrative techniques
 - b) Management techniques
 - c) Marketing techniques
- vi) _____ is an activity by which goods and services are produced.
 - a) Production
 - b) Purchase
 - c) Marketing
- vii) _____ is the backbone of production planning and control.
 - a) Material Requisition planning
 - b) Economic order quantity
 - c) Value Chain Analysis

P.T.O.

B) Match the following (any 5) : [5]

Group A

Group B

i) Quality management	a) Economic order quantity
ii) EOQ	b) Quality control
iii) International Standards organization	c) Just-in-Time
iv) J.I.T.	d) 23 February 1947
v) Work schedule	e) Controlling Cost
vi) An important factor in manufacturing	f) Management Techniques
vii) Inventory management	g) Raw material

Q2) Write short notes (any two) : [10]

- a) Advantages of plant layout
- b) Production management
- c) Factors responsible for plant location
- d) Objectives of production control

Q3) a) Explain in detail techniques of production control. [8]

b) Explain in detail functions of production management. [7]

Q4) a) Define Quality management. Explain the features of quality management. [8]

b) Explain the various stages of supply chain management. [7]

PC-1084

[6315]-418

T.Y. B.Com.

BUSINESS ADMINISTRATION - III

366 (a) : Production and Operation Management - III
(2019 Pattern) (Semester - VI) (Special Paper - III)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1)** अ) बहुपर्यायी प्रश्न. (कोणतेही पाच) [5]
- i) ही संज्ञा लॉजिस्टिक्स व गोदामे यासाठी वापरली जाते.
अ) अ ब क विश्लेषण ब) क्रॉस डॉकिंग
क) व्हॅल्यू चेन प्रक्रिया
- ii) उत्पादन निर्मितीसाठी लागणारा महत्वाचा घटक म्हणजे होय.
अ) वित्त ब) कच्चा माल
क) यंत्रसामग्री
- iii) वितरण साखळीतील मध्यस्थ म्हणजे
अ) दलाल ब) किरकोळ व्यापारी
क) विक्रेते
- iv) ABC विश्लेषण साठी वापरले जाते.
अ) सी.पी.एम. ब) पी.ई.आर.टी.
क) साठा नियंत्रण
- v) उत्पादन व्यवस्थापन हे या तंत्रांच्या आधारे केले जाते.
अ) व्यवस्थापन विषयक तंत्रे ब) विपणन विषयक तंत्रे
क) प्रशासन विषयक तंत्रे
- vi) ही एक क्रिया आहे, ज्याद्वारे वस्तू व सेवांचे उत्पादन केले जाते.
अ) उत्पादन ब) खरेदी
क) विपणन
- vii) हा उत्पादन नियोजन आणि नियंत्रणाचा कणा आहे.
अ) सामग्री गरज नियोजन ब) मागणीचे आर्थिक गणित
क) मुख्य साखळी वितरण

ब) जोड्या लावा. (कोणत्याही पाच)

[5]

गट 'अ'

गट 'ब'

i) गुणवत्ता व्यवस्थापन	अ) इकॉनॉमिक ऑर्डर क्वांटिटी
ii) इ. ओ. क्यु. (EOQ)	ब) गुणवत्ता नियंत्रण
iii) जागतिक मानक संघटना	क) जस्ट इन टाईम
iv) जे.आय.टी.	ड) 23 फेब्रुवारी 1947
v) कार्य वेळापत्रक	इ) खर्च नियंत्रण
vi) उत्पादन निर्मितीसाठी लागणारा सर्वात महत्वाचा घटक	फ) व्यवस्थापनेचे तंत्र
vii) मालसाठा व्यवस्थापन	य) कच्चा माल

प्रश्न 2) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) यंत्रकुलाचे फायदे
- ब) उत्पादन व्यवस्थापन
- क) यंत्रकुल स्थान निश्चितीबाबत महत्वाचे घटक
- ड) उत्पादन नियंत्रणाची उद्दिष्टे

प्रश्न 3) अ) उत्पादन नियंत्रणाची तंत्रे सविस्तर स्पष्ट करा.

[8]

ब) उत्पादन व्यवस्थापनाची कार्ये सविस्तर स्पष्ट करा.

[7]

प्रश्न 4) अ) गुणवत्ता व्यवस्थापनाची व्याख्या लिहून गुणवत्ता व्यवस्थापनेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

[8]

ब) वितरण साखळीचे टप्पे सविस्तर स्पष्ट करा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC-1085

[Total No. of Pages : 4

[6315]-419

T.Y. B.Com.

BANKING AND FINANCE - III

**366 - (B) : Banking Law and Practices in India
(2019 Pattern) (Semester - VI)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blank (any Five)

[5]

- i) Secured loan means a loan secured by
 - a) Personal
 - b) pledge
 - c) Without pledge
- ii) Cyber crime is committed by
 - a) Internet
 - b) Computer
 - c) a and b
- iii) Information Technology Act _____ year passed.
 - a) 1999
 - b) 2000
 - c) 2008
- iv) _____ Can file a criminal case against the dishonour of the cheque
 - a) payer
 - b) payee
 - c) both a and b
- v) _____ is the lien of the bank.
 - a) General lien
 - b) Specific lien
 - c) Negative lien
- vi) _____ Bank collecting the amount of the customer's cheque.
 - a) Paying bank
 - b) Collecting bank
 - c) None of these

P.T.O.

B) Match the pairs :

[5]

i) Cyber crime	a) Withoutpledge
ii) Paying Bank	b) Non-Legal Remedial Scheme
iii) restructuringof loan	c) Real time gross settlement
iv) RTGS	d) paying the amount of the customers cheque
v) Unsecured loan	e) Spamming

Q2) Short Note (Any two)

[10]

- a) Rights of Collecting Bank.
- b) Garnishee order
- c) Hacking
- d) LokAdalat

Q3) a) Explain the types of cyber crime in banking business.

[8]

- b) Explain the duties of paying bank.

[7]

Q4) a) ExplainNon-legal measures of loan recovery.

[8]

- b) Explain thebank Obligations of secrecy of account

[7]

Total No. of Questions : 4]

PC-1085

[6315]-419

T.Y. B.Com.

BANKING AND FINANCE - III

366 - (B) : Banking Law and Practices in India
(2019 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणतेही पाच) [5]
- i) सूरक्षित कर्ज म्हणजे घेऊन दिलेले कर्ज
अ) वैयक्तिक जामीन
ब) तारण
क) विना तारन
- ii) सायबर गुन्हा द्वारे केला जातो
अ) इंटरनेट
ब) संगणक
क) अ आणि ब
- iii) माहिती तंत्रज्ञान कायदा समंत झाला.
अ) 1999 ब) 2000
क) 2008
- iv) हा धनादेशाचा अनादर करणाऱ्यावर फौजदारी खटला दाखल करू शकतो
अ) पैसे देणारा
ब) पैसे घेणारा
क) अ आणि ब दोन्ही
- v) हा बँकेचा धारणधिकार आहे.
अ) सामान्य धारणधिकार
ब) विशिष्ट धारणधिकार
क) नकारात्मक धारणधिकार
- vi) ग्राहकाच्या धनादेशाची रक्कम वसूल करणारी बँक
अ) प्रदाई बँक ब) वसुली बँक
क) या पैकी नाही

ब) जोड्या जुळवा.

[5]

- i) सायबर गुन्हा
- ii) प्रदाइ बँक
- iii) कर्जाची पुनर्रचना
- iv) आर.टी.जी.एस.
- v) अ सूरक्षित कर्ज

- अ) विना तारण
- ब) बिगर कायदेशीर उपाय योजना
- क) रियाल टाइम ग्रॉस सेटलमेंट
- ड) ग्राहकांच्या धनादेशाची रक्कम अदा करणारी
- इ) स्पमिंग

प्रश्न 2) टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) सवूली बँकेचे हक्क.
- ब) गार्निश ऑर्डर
- क) हँकींग
- ड) लोक अदालत

प्रश्न 3) अ) बँक व्यवसायातील सायबर गुन्हा याचे प्रकार स्पष्ट करा.

[8]

ब) प्रदाइ बँकेचे कर्तव्य स्पष्ट करा.

[7]

प्रश्न 4) अ) कर्ज वसुलीच्या बिगर कायदेशीर उपाय योजना.

[8]

ब) खात्याच्या गुप्तते संबंधी बँके वरील बंधने

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC-1086

[Total No. of Pages : 4

[6315]-420

T.Y. B.Com.

**366(c) : BUSINESS LAW & PRACTICES - III
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the Blanks with the most appropriate alternative (Any 5) : [5]

- i) _____ are usually payable for a financial year after the final accounts are ready and the amount of distributable profits is available.

(Dividends, Commission, Discounts)

- ii) Dividend has to be paid within _____ days from the date of declaration. (30 days, 90 days, 21 days)

- iii) _____ of accounts means opening of accounts which are closed and filed at the appropriate authority.

(Reopening, Recasting, Revision)

- iv) The first auditor is appointed by Comptroller and Auditor General of India (C&AG) in case of _____ Company.

(Government, Public, Private)

- v) The time-period for the appointment of first auditor is _____ days from the commencement of every financial year.

(90 days, 120 days, 180 days)

- vi) The _____ is the heart and soul of the company / firm.

(Creditors, Shareholders, Board of directors)

P.T.O.

B) Match the Following: [5]

Column A	Column B
i) Dividend declared between 2 annual general meetings	a) To give a True & Fair view of the state of affairs of the company
ii) Unclaimed Dividend Account	b) Auditing Standards
iii) Financial Statements	c) Three director
iv) Institute of Chartered Accountants of India	d) Interim Dividend
v) Public Company	e) Section 124

Q2) Write a Short notes (Any two) : [10]

- a) Investor Education and protection Fund
- b) Internal audit
- c) Duties of Auditor
- d) Appointment of Director.

Q3) a) What is Dividend? Explain the types of dividend [8]

b) Explain the provisions regarding Constitution of National Financial Reporting Authority.. [7]

Q4) a) Explain the Qualification & Disqualification of Auditor. [8]

b) What is Director? Explain the provisions related to disqualifications for appointment of Director. [7]

Total No. of Questions : 4]

PC-1086

[6315]-420

T.Y. B.Com.

366(c) : BUSINESS LAW & PRACTICES - III
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :

- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- 2) उजवीकडे दिलेली संख्या पूर्ण गुण दर्शवतात.

प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच) [5]

- i) सामान्यतः अंतिम खाती तयार झाल्यानंतर आणि वितरण करण्यायोग्य नफ्याची रक्कम उपलब्ध झाल्यानंतर आर्थिक वर्षासाठी देय असतो.
(लाभांश, दलाली, सूट)
- ii) लाभांश घोषित केल्याच्या तारखेपासून दिवसांत अदा केला पाहिजे.
(30 दिवस, 90 दिवस, 21 दिवस)
- iii) खात्यांचा अर्थ बंद केलेली खाती उघडणे आणि योग्य प्राधिकरणाकडे दाखल करणे.
(पुन्हा उघडणे, पुनर्रचना करणे, पुनरावृत्ती)
- iv) कंपनीच्या बाबतीचा भारताचे नियंत्रक आणि महालेखापरीक्षक (C&AG) द्वारे प्रथम लेखापरीक्षकाची नियुक्ती केली जाते.
(सरकारी, सार्वजनिक, खाजगी)
- v) पहिल्या लेखापरीक्षकाच्या नियुक्तीचा कालावधी प्रत्येक आर्थिक वर्षाच्या प्रारंभापासून दिवसांचा असतो.
(90 दिवस, 120 दिवस, 180 दिवस)
- vi) हे कंपनीचे/संस्थेचे हृदय आणि आत्मा आहे.
(ऋणको, भागधारक, संचालक मंडळ)

ब) योग्य जोड्या जूळवा.

[5]

रकाना अ	रकाना ब
i) दोन वार्षिक सर्वसाधारण सभांदरम्यान घोषित केलेला लाभांश	अ) कंपनीच्या कामकाजाची खरी आणि निष्पक्ष माहिती देणे
ii) अदा न केलेला लाभांश खाते	ब) अंकेक्षणाची मानके
iii) आर्थिक विवरणपत्रे	क) तीन संचालक
iv) ईन्स्टीट्यूट ऑफ चार्टर्ड अकाऊन्टंट ऑफ इंडिया	ड) अंतरिम लाभांश
v) सार्वजनिक कंपनी	इ) कलम 124

प्रश्न 2) थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) गुंतवणूकदार शिक्षण आणि संरक्षण निधी
- ब) अंतर्गत अंकेक्षण
- क) अंकेक्षकाची कर्तव्ये
- ड) संचालकाची नेमणूक

प्रश्न 3) अ) लाभांश म्हणजे काय? लाभांशाचे प्रकार स्पष्ट करा.

[8]

ब) राष्ट्रीय आर्थिक अहवाल न्यायाधिकरणाच्या घटनेसंदर्भातील तरतुदी स्पष्ट करा.

[7]

प्रश्न 4) अ) अंकेक्षकाची पात्रता आणि अपात्रता स्पष्ट करा.

[8]

ब) संचालक म्हणजे काय? संचालकाच्या नियुक्तीसाठी अपात्रतेबाबतच्या तरतुदी स्पष्ट करा.[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC-1087

[Total No. of Pages : 4

[6315]-421

T.Y. B.Com.

**366(d) : CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT - III
(2019 Pattern) (Semester - VI) (Special Paper - III)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the Blanks (Any 5) :

[5]

- i) Statutory Audit is_____to society.
 - a) Compulsory
 - b) Voluntary
 - c) Optional
- ii) Submission of Audit Report is_____of co-operative auditor.
 - a) Right
 - b) Duty
 - c) Power
- iii) Financial management is concerned with the efficient use of____
 - a) Share Capital
 - b) Current Assets
 - c) an important economic resource
- iv) The most important source of Co-operative finance are_____
 - a) Contribution of government
 - b) Members and investors
 - c) Borrowing and loans
- v) An auditor is the representative of_____
 - a) Member
 - b) Directors
 - c) Promoter

P.T.O.

vi) Funds are utilized in co-operatives as per_____planning.

- a) Sales
- b) product
- c) Financial

B) Match the Following: [5]

Group A

Group B

i) Utilisation of funds-	a) Co-operative audit
ii) Examination by auditor-	b) Financial Control
iii) Audit report-	c) Signing of Audit Report
iv) Duty of Auditor-	d) Appointment in society
v) Co-operative Auditor-	e) Report by auditor

Q2) Write short notes any(two) : [10]

- a) Investment policy of financial control.
- b) Characteristics of financial planning.
- c) Provision of Co-operative law relating to audit.
- d) Significance of co-operative Audit.

Q3) a) What is financial management? State its nature. [8]

b) State the estimation of financial requirement. [7]

Q4) a) Explain the operating expenditure and cost control. [8]

b) State the power and duties of Co-operative auditor. [7]

Total No. of Questions : 4]

PC-1087

[6315]-421

T.Y. B.Com.

366(d) : CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT - III
(2019 Pattern) (Semester - VI) (Special Paper - III)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :

- 1) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.
- 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.

-
- प्रश्न 1)** अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच) : [5]
- i) वैधानिक अंकेक्षण हे सोसायटीसाठी असते.
अ) सक्तीचे
ब) ऐच्छिक
क) पर्यायी
 - ii) अंकेक्षण अहवाल सादर करणे ही सहकारी अंकेक्षकाची असते.
अ) हक्क
ब) जबाबदारी
क) अधिकार
 - iii) वित्तीय व्यवस्थापन चा कार्यक्षमपणे वापराशी संबंधित आहे.
अ) भाग भांडवल
ब) चालू मालमत्ता
क) महत्वाचा आर्थिक स्रोत
 - iv) सहकारामध्ये हा प्रमुख वित्तीय स्रोत असतो.
अ) सरकारी योगदान
ब) सभासद आणि गुंतवणूकदार
क) कर्जाऊ रक्कम
 - v) अंकेक्षक हा चा प्रतिनिधी असतो.
अ) सदस्य (सभासद)
ब) संचालक
क) प्रवर्तक

vi) सहकारात निधीचा वापर नियोजनानुसार होतो.

- अ) विक्री
- ब) उत्पादन
- क) वित्तीय

ब) खालील जोड्या जुळवा

[5]

गट अ

गट ब

- i) निधीचा वापर
- ii) अंकेक्षकाद्वारे परीक्षा
- iii) अंकेक्षण अहवाल
- iv) अंकेक्षकाची कर्तव्ये
- v) सहकारी अंकेक्षक

- अ) सहकारी अंकेक्षण
- ब) वित्तीय नियंत्रण
- क) अंकेक्षण अहवालावर सही
- ड) सोसायटीद्वारे नियुक्ती
- इ) अंकेक्षकाने दिलेला अहवाल

प्रश्न 2) टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) वित्तीय नियंत्रणासाठी गुंतवणूक धोरण
- ब) वित्तीय नियोजनाची वैशिष्ट्ये
- क) सहकारी कायद्यातील अंकेक्षणविषयक तरतुदी
- ड) सहकारी अंकेक्षणाचे महत्त्व

प्रश्न 3) अ) वित्तीय व्यवस्थापन म्हणजे काय? त्याचे स्वरूप सांगा.

[8]

ब) वित्तीय आवश्यकतेनुसार अंदाजपत्रक सांगा.

[7]

प्रश्न 4) अ) कार्यरत (operating) खर्च आणि खर्च नियंत्रण स्पष्ट करा.

[8]

ब) सहकारी अंकेक्षकाचे अधिकार आणि कर्तव्ये सांगा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC-1088

[Total No. of Pages : 3

[6315]-422

T.Y. B.Com.

COST & WORKS ACCOUNTING - III

**366 (e) : Techniques of Cost Accounting and Cost Audit
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Use of a simple calculator is allowed.*

Q1) A) Fill in the blanks by selecting an appropriate answer from the options given (any five) **[5]**

- i) _____ is NOT a component of standard cost.
 - a) Direct materials cost
 - b) Direct labor cost
 - c) Variable overhead cost
 - d) Indirect labor cost
- ii) In standard costing, _____ is considered a favorable variance.
 - a) Actual costs are higher than standard costs
 - b) Actual costs are equal to standard costs
 - c) Actual costs are lower than standard costs
 - d) Actual costs exceed the budgeted costs
- iii) _____ is one of the many advantages of standard costing.
 - a) It provides accurate predictions of future costs
 - b) It simplifies the budgeting process
 - c) It facilitates cost control and performance evaluation
 - d) It eliminates the need for variance analysis
- iv) Material Price Variance = _____.
 - a) (Actual quantity × Standard price) - (Actual quantity × Actual price)
 - b) (Actual quantity × Actual price) - (Standard quantity × Standard price)
 - c) (Actual quantity × Actual price) - (Actual quantity × Standard price)
 - d) (Standard quantity × Standard price) - (Actual quantity × Actual price)

P.T.O.

- v) Under CAS 7, employees cost should be determined _____
- Based on historical costs only
 - Based on current market rates only
 - Based on standard rates and actual costs
 - Based on budgeted costs only
- vi) Variable cost is the difference between _____.
 a) Sales and Profit b) Sales and Fixed Cost
 c) Sales and Total Cost d) Sales and Contribution

B) Match the following : [5]

Group A	Group B
a) CAS 6	i) Holds specific qualifications and duties
b) Cost Audit	ii) Deals with planned income and expenditure
c) Budgetary control	iii) Systematic examination of cost records
d) Standard Costing	iv) Material Cost
e) Cost Auditor	v) Focuses on predetermined costs

Q2) Write Short Notes (any two) : [10]

- Objectives of Cost Audit
- CAS 7
- Importance of Standard Costing
- Cost Management for the Agricultural sector

Q3) a) From the following information you are required to Calculate [8]

- Material Cost variance,
- Material Price Variance,
- Material Quantity Variance
- Verification of the calculation of the variances

Material	Standard Quantity	Standard Rate (₹)	Standard Amount (₹)	Actual Quantity	Actual Rate (₹)	Actual Amount (₹)
A	70	25	1,750	80	30	2,400
B	50	15	750	40	10	400
Total	120		2,500	120		2,800

b) Using the following cost data, calculate [7]

- i) Labour Cost Variance
- ii) Labour Rate Variance
- iii) Labour Efficiency
- iv) Idle Time Variance

Given :

- Standard Hours = 1,800
- Standard Rate per hour = ₹ 100
- Actual Rate = ₹ 120
- Actual Hours = 1,700
- Idle Time (hours not worked due to abnormality) = 150 hours

Q4) a) ABC Pvt. Ltd. plans to produce 1,00,000 units of its product with a variable cost of ₹ 20 per unit and fixed costs amounting to ₹ 2,00,000. The company aims to achieve a profit of 20% on the cost price. [8]

- i) Calculate the selling price per unit required to achieve the desired profit.
- ii) If the company decides to reduce its selling price by 15%, how does the revised price affect the Profit/Volume Ratio and Break-Even Point?

b) Who is a Cost Auditor? Explain the rights and duties of a Cost Auditor.[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC-1089

[Total No. of Pages : 3

[6315]-423

T.Y. B.Com.

366 f : BUSINESS STATISTICS -III

(2019 Pattern) (Semester - VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.
- 3) Use of Calculator and Statistical table is allowed.

Q1) a) Fill in the blanks of the following : (any five) [5×1=5]

- i) Node is the collection of two or more than two _____.
- ii) CPM is _____ model.
- iii) _____ numbers are used in simulation theory.
- iv) In queuing theory, no. of arrivals follows _____ distribution.
- v) If $c(x) = x^4 + 92x^2 - x + 120$ is the manufacturer's total cost equation then the variable cost is _____.
- vi) We can maximize profit function by using Computation of _____ function.

b) State whether each of the following statements are true or false. (any five)

[5×1=5]

- i) For project, we can get morethan one critical path.
- ii) Cost function can be determined as minimum function.
- iii) PERT is deterministic model.
- iv) Simulation is a method of imitating the real system with artificial data using computer.
- v) Expected length of queue is not same as average length of system.
- vi) If $c(x) = 31x^4 + 12x^2 - 71x + 12$ is the manufacturer's total cost equation then fixed cost is 12.

P.T.O.

Q2) Attempt any two of the following:

[2×5=10]

- a) Explain the following terms:
Critical path,
Simulation,
Traffic intensity,
Demand function,
Supply function
- b) Explain the following terms :
Most likely time in PERT,
Expected duration of project,
Advantages of simulation,
Service rate,
Profit function
- c) State the condition that cost function can be determined as maxima and minima function.
- d) If $C(x) = 2x^4 - x^3 + 7x - 12$ is the manufacturer's total cost equation, then find the:
Average cost, Fixed cost, Variable cost, Marginal cost

Q3) a) The following table gives the activities in a project and other relevant information.

Activity	1-2	1-3	2-5	2-4	3-4	4-5	4-6	5-6	6-7
Duration	5	9	14	4	3	10	12	6	10

Find the earliest start, earliest finish, latest start, latest finish, total float, free float and independent float for each activity. Also find critical path. **[8]**

- b) Customers arrive at a certain petrol pump in city A in a poisson process with an average time of 5 minutes between arrivals. The time intervals between services at the petrol pump follows exponential distribution and the mean time taken to service a vehicle is 2 minutes. **[7]**
- i) Find the probability that the pump is idle.
- ii) What would be expected queue length?
- iii) What is expected length of the system?
- iv) What would be average waiting time in the queue?
- v) Obtain average time spent by a customer in the system.

Q4) a) Following is the probability distribution of daily production of items.

Production	0	5	10	15	20	25
Probability of Production	0.04	0.22	0.16	0.42	0.10	0.06

Using random numbers given below estimate production for next 10 days: 35, 52, 50, 13, 23, 73, 34, 57, 35, 83. Also find average daily production. **[8]**

b) Given below is the information about a project regarding different activities. All time estimates are in days. **[7]**

Activity	1-2	2-3	2-4	2-5	3-6	4-6	5-7	6-7
to	1	1	1	5	2	5	4	1
tm	5	7	5	11	6	7	6	5
tp	3	4	3	8	4	6	5	3

- Determine expected time estimate and variance for each activity.
- What is the probability that the project will be completed within 15 days.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC-1090

[Total No. of Pages : 4

[6315]-424

T.Y. B.Com.

**366(g) : BUSINESS ENTREPRENEURSHIP - III
(2019 Pattern) (Special Paper - II) (Semester - VI)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the Blanks (Any 5) :

[5]

- i) _____Is the foundation of Effective Teamwork.
 - a) Communication
 - b) Planning
 - c) Control
- ii) The traditional view of conflict is the belief that conflict is_____
 - a) Natural
 - b) Necessary
 - c) Harmful
- iii) ____stress reaction occurs when symptoms develop due to a particularly stressful event.
 - a) Acute
 - b) Chronic
 - c) Realistic
- iv) An Entrepreneur's primary motivation for starting a business is _____
 - a) to make money
 - b) to be famous
 - c) to be independent.
- v) _____is not the component of motivation.
 - a) Needs
 - b) Rote memory
 - c) Drives

P.T.O.

- vi) _____ doesn't fall under the category of digital marketing.
- T.V
 - Radio
 - None of the above.

B) Match the Following : [5]

	Group A		Group B
i)	Corporate Training	a)	Karl Marx
ii)	Virtual Training	b)	Issues in Digital Marketing
iii)	Problem Solving	c)	Achieve Goals
iv)	Motivation	d)	Formal Training
v)	A check on increased security risk	e)	Online Learning

Q2) Write Short notes (Any two) : [10]

- Digital Team.
- Nature of stress in Entrepreneurship.
- Motivation in COVID-19 in Entrepreneurship.
- Significance of Digital Marketing for Entrepreneurship.

Q3) a) What is Team? Explain how to create High performance Team. [8]

b) Explain the Characteristics of Stress. [7]

Q4) a) What is Motivation? Explain Employee Involvement Programme in Entrepreneurship. [8]

b) Explain the Types of Digital Marketing. [7]

Total No. of Questions : 4]

PC-1090

[6315]-424

T.Y. B.Com.

366(g) : BUSINESS ENTREPRENEURSHIP - III
(2019 Pattern) (Special Paper - II) (Semester - VI)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :

- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.
- 3) संदर्भासाठी इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1)** अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच) [5]
- i) हा प्रभावी संघकार्याचा पाया आहे.
अ) संप्रेषण
ब) नियोजन
क) नियंत्रण
 - ii) संघर्षाचा पारंपारिक दृष्टिकोन असा आहे की संघर्ष हा असतो.
अ) नैसर्गिक
ब) आवश्यक
क) हानिकारक
 - iii) जेव्हा एखाद्या विशिष्ट तणावपूर्ण घटनेमूळे लक्षणे विकसित होतात तेव्हा
तणाव प्रतिक्रिया उद्भवते.
अ) तीव्र
ब) जुनाट
क) वास्तववादी
 - iv) व्यवसाय सुरू करण्यासाठी उद्योजकांची प्राथमिक अभिप्रेरणा ही आहे.
अ) पैसे कमावण्यासाठी
ब) प्रसिद्ध होण्यासाठी
क) स्वतंत्र असणे
 - v) हा अभिप्रेरणचा घटक नाही.
अ) गरजा
ब) रॉट मेमरी
क) ड्राइव्ह

vi) डिजिटल विपणनाच्या वर्गवारीत येत नाही.

- अ) टीव्ही
- ब) रेडिओ
- क) वरीलपैकी काहीही नाही

ब) जोड्या लावा.

[5]

	गट 'अ'		गट 'ब'
i)	कॉर्पोरेट प्रशिक्षण	अ)	कार्ल मार्क्स
ii)	आभासी शिक्षण	ब)	डिजिटल विपणनामधील समस्या
iii)	समस्या सोडविणे	क)	ध्येय साध्य करणे
iv)	अभिप्रेरणा	ड)	औपचारिक प्रशिक्षण
v)	वाढलेल्या सुरक्षा जोखमीची तपासणी	इ)	ऑनलाइन शिक्षण

प्रश्न 2) टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) डिजिटल संघ
- ब) उद्योजकतेमध्ये तणावाचे स्वरूप
- क) कोविड-19 मध्ये उद्योजकतेत अभिप्रेरणा
- ड) उद्योजकतेसाठी डिजिटल विपणाचे महत्त्व

प्रश्न 3) अ) संघ म्हणजे आहे? उच्च कार्यक्षमता संघ कसा तयार करायचा ते स्पष्ट करा.

[8]

ब) तणावाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

[7]

प्रश्न 4) अ) अभिप्रेरणा म्हणजे काय? उद्योजकतेमध्ये कर्मचारी सहभाग कार्यक्रम स्पष्ट करा.

[8]

ब) डिजिटल विपणनाचे प्रकार स्पष्ट करा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC-1091

[Total No. of Pages : 4

[6315]-425

T.Y. B.Com.

366H : MARKETING MANAGEMENT - III
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (any Five) : [5]

- i) Under _____ element agreements of buy and sales economical and business are done.
 - a) E-mail
 - b) E-filling
 - c) E-Governance
 - d) E-Commerce
- ii) _____ exchange is an important measure of given and take through social media.
 - a) Printing
 - b) Design
 - c) Message
 - d) Medium
- iii) Marketing _____ is systematic planning and policy.
 - a) Environment
 - b) Control
 - c) Audit
 - d) News
- iv) Customer is a king of market and he will satisfy if he get _____.
 - a) Customer statisfaction
 - b) Customer Loyalty
 - c) Customer Relation
 - d) Customer Growth
- v) Due to _____ there is a flexibility in daily routine work of a company.
 - a) Marketing Environment
 - b) Marketing control
 - c) Marketing planning
 - d) Marketing organisation
- vi) If an advertisement there is an element _____ it will be complete.
 - a) Design
 - b) Advertising media
 - c) Printing
 - d) Trademark

P.T.O.

- B) Match the following : [5]
i) Popular loudspeaker and ringing of bells	a) Historical social media
ii) Credit and Budgetary control	b) Principles of Design
iii) You-tube Telegram and Facebook	c) Industrial elements
iv) Shine and movement	d) Techniques of marketing control
v) Technical support & budget	e) Social media

- Q2)** Write short notes (any two out of 4) : [10]
- a) Historical Background of social media.
 - b) Importance of marketing control.
 - c) Quality oriented components in service marketing.
 - d) Characteristics of copywrite.

- Q3)** a) Explain the characteristics of social media marketing. [8]
- b) Explain strategy of advertising creation in detail. [7]

- Q4)** a) Explain the Appeals of service marketing in detail. [8]
- b) Explain the techniques of marketing control. [7]

- v) कंपनीच्या दैनंदिन कामकाजामध्ये मुळे लवचिकता प्राप्त होते.
 अ) विपणन पर्यावरण ब) विपणन नियंत्रण
 क) विपणन नियोजन ड) विपणन संघटन
- vi) जाहिरात परिपूर्ण होण्यासाठी हा घटक आकर्षक असणे महत्वाचे असते.
 अ) आकृती ब) जाहिरात माध्यमे
 क) मुद्रण ड) व्यापार चिन्हे

ब) जोड्या जुडवा : [5]

अ (गट)	ब (गट)
i) लोकप्रिय घंटानाद व भोंगे	अ) ऐतिहासिक सामाजिक माध्यमे
ii) पतविषयक आणि अंदाजपत्रक नियंत्रण	ब) आकृतीविषयक तत्वे
iii) यू-ट्यूब, टेलिग्राम आणि फेसबुक	क) उद्योगसमूह घटक
iv) चमक आणि हालचाल	ड) विपणन नियंत्रण तंत्रे
v) तंत्रज्ञानाची जोड व खर्चाचे अंदाजपत्रक	इ) सामाजिक माध्यमे

प्रश्न 2) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) : [10]

- अ) सामाजिक माध्यमांची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी
 ब) प्रभावी विपणन नियंत्रण पद्धतीचे महत्त्व
 क) सेवा विपणनातील गुणवत्ता / कौशल्य विषयक घटक
 ड) कॉपीराईटची वैशिष्ट्ये

प्रश्न 3) अ) सामाजिक माध्यम विपणकाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [8]

ब) जाहिरात निर्मिती व्यूहरचनेचे टप्पे सविस्तर स्पष्ट करा. [7]

प्रश्न 4) अ) सेवा विपणनासमोरील आव्हाने सविस्तर स्पष्ट करा. [8]

ब) विपणन नियंत्रण तंत्रे स्पष्ट करा. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC-1092

[Total No. of Pages : 4

[6315]-426

T.Y. B.Com.

**366 (I) : AGRICULTURAL AND INDUSTRIAL
ECONOMICS - III**

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI) (Paper - III)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks. (Attempt any 5 out of 6) [5]

- i) The agricultural cost concepts are developed by _____.
(SEBI, IRDA, PERDA, CACP)
- ii) MSP stands for _____.
(Marginal Support Price, Maximum Support Price, Minimum Support Price, Multilevel Support Price)
- iii) Minimum wages act was passed in _____.
(1967, 1978, 1991, 1948)
- iv) _____ is the major factor which indicates regional imbalance
(Net state domestic product, Per capital Net state domestic product, Trends in investment, Infrastructural disparities)
- v) The national green tribunal act was passed in _____.
(2010, 2012, 2016, 2019)
- vi) _____ was the major objective of India's first five year plan.
(Industrial development, Export promotion, Woman empowerment, Agricultural development)

P.T.O.

B) Match the following :

[5]

i) Payment of wages act	a) Support price
ii) MSP	b) Regional imbalance
iii) Agricultural policies	c) Ministry of agriculture
iv) Centralization of Industries	d) 1936
v) Agricultural productivity	e) Per acre production

Q2) Write a short note (Any 2 out of 4) :

[10]

- a) Industrial dispute act - 1947
- b) Need of agricultural policies
- c) Procurement price
- d) Regional Industrial Imbalance

Q3) a) Explain the need for balanced regional industrial development. [8]

b) Describe the role of CACP in agricultural cost and price determination.[7]

Q4) a) Explain the problems of regional industrial imbalance in India. [8]

b) Explain the need of agricultural price policy. [7]

Total No. of Questions :4]

PC-1092

[6315]-426

T.Y. B.Com.

**366 (I) : AGRICULTURAL AND INDUSTRIAL
ECONOMICS - III**

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI) (Paper - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच) [5]
- i) कृषीखर्च संकल्पना मार्फत विकसित केल्या जातात.
(SEBI, IRDA, PERDA, CACP)
- ii) हे MSP चे पूर्ण रूप आहे.
(Marginal Support Price, Maximum Support Price, Minimum Support Price, Multilevel Support Price)
- iii) किमान वेतन कायदा यावर्षी संमत करण्यात आला.
(1967, 1978, 1991, 1948)
- iv) हा प्रादेशिक असमतोलाचा महत्वपूर्ण निर्देशक आहे.
(निव्वळ राज्यांतर्गत उत्पादन, दरडोई निव्वळ राज्यांतर्गत उत्पादन, गुंतवणूकीतील प्रवृत्ती, पायाभूत सुविधांतील असमतोल)
- v) राष्ट्रीय हरित न्यायाधिकरण कायदा यावर्षी संमत करण्यात आला.
(2010, 2012, 2016, 2019)
- vi) भारताच्या प्रथम पंचवार्षिक योजनेचे हे सर्वात महत्वाचे उद्दिष्ट होते.
(औद्योगिक विकास, निर्यात प्रोत्साहन, महिला सबलीकरण, कृषी विकास)

- ब) योग्य जोड्या लावा. [5]
i) वेतनदेयक कायदा	अ) आधार किंमत
ii) MSP	ब) प्रादेशिक असमतोल
iii) कृषी धोरणे	क) कृषी मंत्रालय
iv) उद्योगांचे केंद्रीकरण	ड) 1936
v) कृषी उत्पादकता	इ) प्रतिएकर उत्पादन

- प्रश्न 2)** टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [10]
- अ) औद्योगिक विवाद कायदा - 1947
- ब) कृषी धोरणांची आवश्यकता
- क) खरेदी किंमत
- ड) प्रादेशिक औद्योगिक असमतोल

- प्रश्न 3)** अ) समतोल प्रादेशिक औद्योगिक विकासाची आवश्यकता स्पष्ट करा. [8]
- ब) कृषी खर्च व किंमत निर्धारणातील सी ए सी पी ची भूमिका विशद करा. [7]

- प्रश्न 4)** अ) भारतातील प्रादेशिक औद्योगिक असमतोलाच्या समस्या स्पष्ट करा. [8]
- ब) कृषी किंमत धोरणांची आवश्यकता स्पष्ट करा. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC-1093

[Total No. of Pages : 4

[6315]-427

T.Y.B.Com

**366(J) : DEFENCE BUDGETING, FINANCE &
MANAGEMENT (Special Paper - III)
(2019 Pattern) (Semester - VI)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any five of the following

[5×2=10]

- a) Define defence expenditure.
- b) Define defence forces.
- c) What is war potential?
- d) Define industrial capacity.
- e) State the effects of war.
- f) Write the full form of DGQA.

Q2) Attempt any four of the following

[4×5=20]

- a) Circular Error Probability (CEP).
- b) Indigenisation of armed forces.
- c) Challenges in defence.
- d) RCS (Radar Cross Section).
- e) Raw material.

Q3) Attempt any four of the following

[4×5=20]

- a) Explain linkages between planning and budget.
- b) Explain new trends in Indian defence expenditure.
- c) Explain about TEL (Transporter-Erector-launcher).
- d) Explain foreign aid as a contributory element of war potential.
- e) Explain industrial capacity as an element of war potential.

P.T.O.

Q4) Attempt any two of the following

[2×10=20]

- a) Explain in detail the impact of expenditure on Defence forces.
- b) Explain in details Within Visual Range (WVR).
- c) Explain in detail Indian defence expenditure since 1947 to up today.

Total No. of Questions : 4]

PC-1093

[6315]-427

T.Y.B.Com

**366(J) : DEFENCE BUDGETING, FINANCE &
MANAGEMENT (Special Paper - III)
(2019 Pattern) (Semester - VI)
(मराठी रूपांतर)**

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य.
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा. [5 × 2 = 10]
- अ) संरक्षण खर्च व्याख्या लिहा.
 - व) सेनादले व्याख्या लिहा.
 - क) युद्ध गतिमानता म्हणजे काय?
 - ड) औद्योगिक क्षमता व्याख्या करा.
 - इ) युद्धाचे परिणाम स्पष्ट करा.
 - फ) DGQA चे पूर्ण स्वरूप लिहा.
- प्रश्न 2) टिपा लिहा. (कोणतेही चार) [4 × 5 = 20]
- अ) परिपत्रक त्रुटी संभाव्यता (CEP)
 - व) सेनादलांचे भारतीयीकरण
 - क) संरक्षणातील आव्हाने
 - ड) RCS (रडार क्रॉस सेक्शन)
 - इ) कच्चा माल
- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा. [4 × 5 = 20]
- अ) नियोजन आणि संरक्षण खर्च यातील संबंध स्पष्ट करा.
 - व) संरक्षण खर्चातील नवीन प्रवाह स्पष्ट करा.
 - क) TEL (ट्रान्सपोर्टर-इरेक्टर-लॉंचर) स्पष्टीकरण द्या.
 - ड) युद्ध गतिमानतेतील परकीय सहकार्याचे घटक स्पष्ट करा.
 - इ) औद्योगिक क्षमता युद्ध गतिमानतेचा एक घटक स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[2 × 10 = 20]

- अ) संरक्षण सेनादलावरील खर्चाचे परिणाम सविस्तर स्पष्ट करा.
- व) व्हिज्युअल रेंज बदल स्पष्ट करा. (WVR)
- क) 1947 पासून ते आज पर्यंतचे भारतीय संरक्षण खर्च सविस्तर स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC-1094

[Total No. of Pages : 4

[6315]-428

T.Y. B.Com.

**366(k) : INSURANCE TRANSPORT AND TOURISM
(Tourism)**

(2019 Pattern) (Paper - III) (Semester - VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the Blanks (Attempt Any 5 out of 7) : [5]

- i) In tourism marketing "Destination facilities" consider to be an element of____
 - a) Core benefit
 - b) Generic product
 - c) Expected product
- ii) In terms of a destination, what do attractions do____
 - a) Generate the visit to a destination
 - b) Inform local residents of the benefits of tourism
 - c) support visitors at the destination
- iii) ____is a passport which is issued to Government officials or other persons on Government missions.
 - a) Normal passport
 - b) Diplomatic and Consular passport
 - c) Official passport
- iv) ____provide emergency assistance to citizens in distress.
 - a) Embassy
 - b) Agent
 - c) Tour operator
- v) A____is "a book of information about a place designed for the use of visitors or tourists"
 - a) guide
 - b) agent
 - c) guide book

P.T.O.

- vi) Indian Government is marketing India as a tourist destination through the _____ advertisement campaign.
 - a) Credible India
 - b) Incredible India
 - c) Gateway to backwaters
- vii) _____ plays a significant role in developing and promoting travel sales.
 - a) customer
 - b) agent
 - c) operator

B) Match the Following: [5]

i) Independent tours	a) Service of trained tour manager
ii) Escorted tour	b) Travel independently.
iii) Hosted tour	c) Visit to religious destinations
iv) Freedom tours	d) Agency utilizes the services of another agency
v) Pilgrim Tour	e) Designed as per the choice of tourists

Q2) Write Short Notes (Any 2 out of 4) : [10]

- a) Components of tour package
- b) Tour brochure.
- c) Tour manager briefing
- d) Handling emergencies

Q3) a) State the significance of Tour package. [8]

b) Explain Tourist buying behaviour and the role of tour operators. [7]

Q4) a) Discuss about Tour booking and administration. [8]

b) State the Need of quality and customer satisfaction. [7]

Total No. of Questions : 4]

PC-1094

[6315]-428

T.Y. B.Com.

366(k) : INSURANCE TRANSPORT AND TOURISM

(Tourism)

(2019 Pattern) (Paper - III) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :

- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.

-
- प्रश्न 1)** अ) रिकाम्या जागा भरा. (7 पैकी कोणतेही 5 सोडवा) [5]
- i) पर्यटन विपणन मध्ये “गंतव्य सुविधा” याचा एक घटक मानतात.
अ) कोर फायदा
ब) सामान्य उत्पादन
क) अपेक्षित उत्पादन
 - ii) गंतव्यस्थानात किंवा मुक्कामाच्या ठिकाणी, आकर्षणे असतात.
अ) एखाद्या गंतव्यस्थानास भेट देणे
ब) स्थानिक रहिवाशांना पर्यटनाच्या फायद्यांविषयी माहिती देणे
क) गंतव्यस्थानावर अभ्यागतांचे समर्थन करणे
 - iii) हा शासकीय अधिकारी किंवा सरकारी काम करण्यासाठी इतर व्यक्तींना देण्यात आलेला पासपोर्ट आहे.
अ) सामान्य पासपोर्ट
ब) मुत्सद्दी आणि वाणिज्य पासपोर्ट
क) अधिकृत पासपोर्ट
 - iv) संकटात असलेल्या नागरिकांना आपत्कालीन मदत देते.
अ) दूतावास
ब) एजंट
क) ट्रॉ ऑपरेटर
 - v) हे “अभ्यागत किंवा पर्यटकांच्या वापरासाठी डिझाइन केलेल्या स्थानाबद्दलची माहिती पुस्तक” आहे.
अ) मार्गदर्शक
ब) एजंट
क) मार्गदर्शिका

vi) भारत सरकार जाहिरात मोहिमेद्वारे पर्यटनस्थळ म्हणून भारताचे मार्केटिंग करीत आहे.

- अ) विश्वासार्ह भारत
- ब) अविश्वसनीय भारत
- क) बॅकवॉटर गेटवे

vii) हे प्रवासी विक्री विकसित आणि प्रोत्साहन देण्यात महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावते.

- अ) ग्राहक
- ब) एजंट
- क) ऑपरेटर

ब) योग्य जोड्या जुळवा. [5]

i) स्वतंत्र दौरे	अ) प्रशिक्षित टूर मॅनेजरची सेवा
ii) एस्कॉर्टेड पर्यटन	ब) स्वतंत्र प्रवास
iii) होस्ट केलेले पर्यटन	क) धार्मिक स्थळांना भेट देणे
iv) फ्रीडम पर्यटन	ड) एजन्सी दुसर् या एजन्सीच्या सेवांचा वापर करते
v) यात्रेकरू सहल	ई) पर्यटकांच्या आवडीनुसार डिझाइन केलेले

प्रश्न 2) टिपा लिहा (4 पौकी कोणतेही 2) [10]

- अ) पर्यटन पॅकेजचे घटक
- ब) पर्यटन माहितीपत्रक
- क) टूर मॅनेजरची टिप्पणी
- ड) आपत्कालीन परिस्थिती हाताळणे

प्रश्न 3) अ) टूर पॅकेजचे महत्व विशद करा. [8]

ब) पर्यटक खरेदीचे वर्तन आणि टूर ऑपरेटरची भूमिका स्पष्ट करा. [7]

प्रश्न 4) अ) टूर बुकिंग आणि प्रशासनाविषयी चर्चा करा. [8]

ब) गुणवत्ता आणि ग्राहकांच्या समाधानाची गरज सांगा. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC-1095

[Total No. of Pages : 2

[6315]-429

T.Y. B.Com.

COMPUTER PROGRAMMING AND APPLICATIONS - III

366(L) : Software Engineering - I

(2019 Pattern) (Semester - VI) (Paper - III)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the Blank : [5]

- i) _____engineering is an engineering based approach to software development .
 - a) Mechanical
 - b) Traditional
 - c) Software
 - d) Hardware
- ii) _____is a supervised learning algorithm which is used for both classification and regression.
 - a) DFD
 - b) ERD
 - c) Decision tree
 - d) Decision Table
- iii) _____is widely used technology because it is compulsory to test each and every software before deployment.
 - a) Software testing
 - b) Debugging
 - c) Unit
 - d) Design
- iv) _____refers to the process of ensuring the accuracy and quality of data .
 - a) Verification
 - b) Data validation
 - c) Decision table
 - d) Testing
- v) Coupling refers to the degree of interdependence between____
 - a) software modules
 - b) data
 - c) information
 - d) validation

P.T.O.

- B) Match the following : [5]
Group - A	Group - B
i) High cohesion	a) Each software unit performs as expected
ii) ERD	b) Data Flow Diagram
iii) DFD	c) Entity Relationship Diagram
iv) Unit testing	d) Checking data for accuracy
v) Data verification	e) Elements are closely related

Q2) Short Notes (Any 2 out of 4) [10]

- a) Data Dictionary
- b) Integration Testing
- c) Qualities of Good design
- d) Screen Layout Designing

Q3) a) Explain in detail Software Analysis and Design [8]

- b) Explain in detail Entity Relationship Diagrams and Data Flow Diagrams [7]

Q4) a) Explain the concept of Software Testing and its types in detail [8]

- b) Explain Feasibility Study and Data validation. [7]

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

PC-1096

[Total No. of Pages : 2

[6315] - 430
T. Y. B. Com (Vocational)
Computer Applications-I
(CBCS 2019 Pattern) (Semester - VI) (Voc 365(A))

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidate:

- 1) All questions are compulsory*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the Blanks : **[5]**

- a) _____ is the branch of Artificial Intelligence.
 - i) Machine Learning
 - ii) Data Mining
 - iii) Network Design
 - iv) Computer Graphics
- b) Ruler App is based on _____ technology.
 - i) AI
 - ii) AR
 - iii) VR
 - iv) IoT
- c) In weather forecasting majority of errors are reduced due to implementation of _____.
 - i) AR
 - ii) VR
 - iii) AI
 - iv) IoT
- d) _____ is not a type of cloud?
 - i) Private
 - ii) Public
 - iii) Mesh
 - iv) Hybrid
- e) _____ is an example of IoT.
 - i) Smart Phone
 - ii) Smart Driving
 - iii) Google Lens
 - iv) Snapchat

P.T.O.

- B) State whether the following statement is True or False: [5]
- a) 5G never support IoT based applications.
 - b) AI can causes major problems in the unemployment.
 - c) AWS is the cloud platform by Amazon.
 - d) Cloud computing solutions are not portable as we cannot access from anywhere.
 - e) Medical Imaging is the example of AR technology.

Q2) Answer the following (Any 4) [20]

- a) Explain five advantages of cloud computing.
- b) Write any five applications of Artificial Intelligence.
- c) Explain working of Virtual Reality.
- d) Write a note on Augmented Reality.
- e) Explain the application of IoT.

Q3) Answer the following (Any 2) [20]

- a) Explain IaaS, PaaS and SaaS models of cloud computing.
- b) Explain five applications of Virtual Reality.
- c) What is IoT? Explain advantages of IoT.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC-1097

[Total No. of Pages : 2

[6315] - 431

T. Y. B. Com (Vocational)

SALES MANAGEMENT

Advertising, Sales Promotion & Sales Management - I
(CBCS 2019 Pattern) (Semester - VI) (Paper V) (365 B Voc)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the Blanks : [5]

- i) _____ is most important quality of effective sales manager
 - a) Product knowledge
 - b) Positive attitude
 - c) Product development
 - d) Good personality
- ii) Looking after training is the prime responsibility of _____
 - a) CEO
 - b) Cost Manager
 - c) Sales Manager
 - d) Marketing manager
- iii) In SWOT analysis 'S' stands for
 - a) Sensitive
 - b) Strength
 - c) Spare
 - d) Speed
- iv) It is process of interacting with customers.
 - a) Branding
 - b) Packaging
 - c) CRM
 - d) CPM
- v) _____ is the performance expectation that salesman must achieve during given time.
 - a) Sales Budget
 - b) Sales Quota
 - c) Sales report
 - d) Sales manual

P.T.O.

B) Match the pairs : [5]

a) CRM	1) Analysis of sales
b) Motivation	2) Set of strategies
c) Sales Planning	3) Geographical area
d) Sales Territory	4) Quality of sales manager
e) Sales audit	5) seller – customer relationship

Q2) Write short note on (any 2) [10]

- a) Sales Audit
- b) Sales promotion
- c) Sales Manager
- d) Ethical selling

Q3) Answer the following (any 4) [20]

- a) Importance of CRM
- b) Corporate Social responsibility
- c) Sales Quota and Sales territory
- d) Sales Audit
- e) Importance of Physical distribution of Goods
- f) Need of Warehousing

Q4) Answer the following (any 1) [10]

- a) Explain in detail functions and responsibilities of sales manager.
- b) State and explain required qualities of sales manager

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC3693

[6315]-432

[Total No. of Pages :2

T.Y.B.Com. (Vocational)

TAX PROCEDURE & PRACTICES - I

365 C VOC : Customs Duty and Foreign Trade Policy

(2019 Pattern) (Semester- VI) (Paper - I)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All Questions are Compulsory.*
- 2) *Figures to the right side indicate full marks.*

Q1) A) Choose the correct answer (Any Five) [5]

- a) Period of limitation for claiming customs duty refund is _____ from the date of payment of duty and interest.
 - i) Eight months
 - ii) Six months
 - iii) One year
 - iv) Two years
- b) _____ is the rebate of excise duty and customs duty paid on inputs used in exported final products U/s. 75 of Customs Act.
 - i) Duty drawback
 - ii) Discount
 - iii) Ad-valorem duty
 - iv) Market Price
- c) _____ is the rate of duty drawback if the goods are exported without use.
 - i) 5 per cent
 - ii) 9 per cent
 - iii) 98 per cent
 - iv) 19 per cent
- d) The effective rate of duty shall be _____ on baggage.
 - i) 18 per cent
 - ii) 35 per cent
 - iii) 38.5 per cent
 - iv) 45.5 per cent
- e) Time limit to file memorandum of cross-objections before Tribunal is _____.
 - i) 10 days
 - ii) 45 days
 - iii) 35 days
 - iv) 64 days
- f) _____ is the time limit for re-exportation of goods as such u/s 74?
 - i) 2 years
 - ii) 3 years
 - iii) 4 years
 - iv) 5 years

P.T.O.

- B) State whether the following statement is TRUE or FALSE [5]
- a) An appeal to the High court shall be made within 180 days.
 - b) A person aggrieved by the order of the Tribunal in the matters of classification or valuation of goods can make an appeal before High Court.
 - c) An Export Oriented Unit (EOU) can be set up anywhere in India.
 - d) Laptop Computer brought as baggage by person above 18 years of age is fully exempt from customs duty.
 - e) Time limit to file memorandum of cross-objections before Tribunal is 30 days.

Q2) Write Short Notes (Any Two) [10]

- a) Bailable offences
- b) Features of Foreign Trade Policy
- c) Importer-Exporter Code under FTP
- d) Warehousing Bond (Section 59)

Q3) Answer the following questions (Any Four) [20]

- a) What is the permissible time limit for paying drawback?
- b) What is the scope of Foreign Trade Policy?
- c) What are the various provisions in respect of interest on delayed refunds?
- d) What are the different provisions regarding the removal of the goods from the warehouse?
- e) What are the provisions regarding confiscation of improperly imported goods?
- f) What are the provisions of the appointment of public warehouses?

Q4) Answer any One of the following questions: [10]

- a) Discuss the provisions in respect of appointment of customs ports, airports etc.
- b) State the law relating to demand for payment of duty U/s. 28 of Customs Act.

